

جمهوری اسلامی ایران

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

شورای عالی برنامه ریزی آموزشی

برنامه درسی

رشته علوم قرآنی

کرایش های (۱) اعجاز، (۲) مستشرقان، (۳) ادبی

دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته

گروه علوم انسانی

مصوب جلسه شماره ۸۳۸ شورای عالی برنامه ریزی آموزشی تاریخ ۱۳۹۲/۰۴/۳۰

عنوان گرایش ها:
۱- اعجاز، ۲- مستشرقان، ۳- ادبی
دوره تحصیلی: کارشناسی ارشد ناپیوسته
نوع مصوبه: بازنگری
تاریخ تصویب: ۱۳۹۲/۰۴/۳۰

نام رشته: علوم قرآنی
گروه: علوم انسانی
کارگروه تخصصی: علوم قرآن و حدیث
پیشنهادی: دانشگاه معارف قرآن

شورای عالی برنامه ریزی آموزشی در جلسه شماره ۸۳۸ تاریخ ۱۳۹۲/۰۴/۳۰، برنامه درسی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته علوم قرآنی گرایش های (۱) اعجاز، (۲) مستشرقان و (۳) ادبی را در سه فصل (مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس) مصوب نمود.

ماده یک- برنامه درسی دوره کارشناسی ارشد رشته علوم قرآنی با سه گرایش از تاریخ تصویب برای تمامی دانشگاه ها و موسسه های آموزش عالی کشور که مشخصات زیر را دارند، لازم الاجرا است:

الف: دانشگاهها و موسسه های آموزش عالی که طبق مقررات مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری فعالیت می کنند.

ب: دانشگاهها و موسسه هایی که با اجازه رسمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و براساس قوانین تاسیس می شوند و بنابراین تابع مصوبات شورای گسترش آموزش عالی هستند.

ج: موسسه های آموزش عالی دیگر که مطابق قوانین خاص تشکیل می شوند و باید تابع ضوابط دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران باشند.

ماده دو- این برنامه درسی از تاریخ ۱۳۹۲/۰۴/۳۰ جایگزین برنامه درسی دوره علوم قرآن با دو رشته (۱) علوم قرآن و (۲) تفسیر قرآن مجید مصوب جلسه شماره ۳۳۶ تاریخ ۱۳۸۰/۱۰/۲۳ می شود و از این تاریخ به بعد برای دانشجویانی که در دانشگاهها و موسسه های آموزش عالی پذیرفته می شوند، لازم الاجرا است.

ماده سه- مشخصات کلی، برنامه درسی و سرفصل دروس دوره کارشناسی ارشد رشته علوم قرآنی با سه گرایش در سه فصل برای اجرا به دانشگاههای دارای مجوز اجرا ابلاغ می گردد.

ماده چهار- این برنامه درسی از شروع سال تحصیلی ۱۳۹۴-۱۳۹۵ به مدت ۵ سال قابل اجرا است و پس از آن نیاز به بازنگری دارد.

دکتر محمدرضا آهنجیان
دبیر شورای عالی برنامه ریزی آموزشی

فصل اول

مشخصات کلی دوره‌ی کارشناسی ارشد علوم قرآن (با سه گرایش)

تعریف:

دوره‌ی کارشناسی ارشد علوم قرآن، دوره تخصصی در این رشته است که دانشجویان به طور عمیق دروس آن را می‌شناسند و با یکی از گرایش‌های اعجاز قرآن، مستشرقان و ادبی آشنا می‌شود و در پایان موفق به اخذ مدرک کارشناسی ارشد می‌گردد.

اهداف کلی دوره:

- تربیت مدرس برای تدریس در مقطع کارشناسی دانشگاه‌های کشور؛
- تربیت پژوهشگر در رشته‌ی مربوط؛
- تربیت نیروهای توانمند در زمینه تفسیر و علوم قرآن؛
- تربیت دانشجویان مستعد برای ورود به دوره دکتری رشته‌ها و گرایش‌های مرتبط.

اهداف و سیاست‌های آموزشی:

- شکوفا شدن روح تحقیق در دانشجویان با اختصاص ۳۰٪ زمان واحدها به کار تحقیقی در مباحث مربوط؛
- پرهیز از انبوه خوانی در کلاس‌ها؛
- ایجاد توانایی تألیف، تدریس و ترجمه در رشته‌ی مربوط؛
- نهادینه کردن اخلاق و معنویات در دانشجویان
- شناخت استدلالی و تحلیلی علوم قرآن؛
- ایجاد آمادگی و اشتیاق برای ورود به مقطع دکتری؛
- آشنایی با دیدگاه‌های مستشرقان درباره تفسیر و علم قرآن و نقد و بررسی آن‌ها؛
- آشنایی با گرایش‌های اعجاز و علوم ادبی قرآن.

طول و شکل دوره:

- تعداد واحدهای این دوره ۳۲ واحد به اضافه ۸ واحد دروس جبرانی می‌باشد که در طول حداکثر چهار نیم سال تحصیلی ارائه می‌گردد. (در هر نیم سال حداکثر ۱۲ واحد)
- هر واحد درسی نظری ۱۶ ساعت و هر واحد درسی عملی ۳۲ ساعت است.
- دانشجویان در پایان این دوره، پایان‌نامه‌ای به ارزش ۶ واحد ارائه می‌دهند.

تعداد و نوع واحدهای درسی:

ردیف	محورهای دروس	تعداد واحد
۱	دروس اصلی	۱۴
۲	دروس گرایش	۱۰
۳	دروس اختیاری	۶/۲
۴	دروس جبرانی	۸
۵	پایان نامه	۶
	جمع کل	۳۲ + ۸

اهمیت و ضرورت:

از آن جا که قرآن منبع اصلی دین اسلام و تأمین کننده نیازهای دینی مسلمانان (اعم از شیعه و سنی) است و با توجه به اهمیت بحث اعجاز قرآن و گسترش ابعاد آن در عصر حاضر و نیز مباحث ادبی قرآن، شناخت این موارد نیاز به گرایش مستقل دارد و نیز با توجه به فعالیت علمی مستشرقان در عصر حاضر شناخت آن ها و پاسخ گویی به شبهات آنان نیازمند گرایش مستقل است، تا زمینه راه اندازی رشته های دکتری در این موارد و تولید علم فراهم شود.

نقش توانایی:

دانش آموختگان این رشته با تحلیل و تحقیق در آن می توانند پژوهشگر و مدرس علوم قرآن (در گرایش های مربوطه) شوند و نقش مؤثری در اعتلای فرهنگ اصیل اسلامی و شناساندن آن ایفا کنند و با کسب معلومات نسبی در دکترای آن رشته ادامه تحصیل دهند و به اهداف برنامه ریزی تعمیق بخشند.

جدول دروس کارشناسی ارشد علوم قرآن با سه گرایش (اعجاز، مستشرقان و ادبی)

الف: جدول دروس مشترک

ردیف	عنوان درس	واحد	توضیح
۱	روش‌ها و گرایش‌های تفسیری	۲	--
۲	مبانی و قواعد تفسیر	۲	--
۳	قرآن و مستشرقان	۲	--
۴	قرآن و علوم بشری	۲	--
۵	علوم قرآن	۲	--
۶	تفسیر روایی	۲	--
۷	زبان تخصصی	۲	--
۸	پایان‌نامه	۶	--
	جمع	۲۰	--

ب: جدول دروس جبرانی (بیش‌نیاز)

ردیف	عنوان درس	واحد	توضیح
۱	مباحث جدید دانش تفسیر	۲	--
۲	تاریخ تحلیلی تفسیر	۲	--
۳	تاریخ تحلیلی قرآن	۲	--
۴	وحی‌شناسی	۲	--

ج: جدول دروس تخصصی گرایش اعجاز (۱۰ واحد)

ردیف	عنوان درس	واحد	توضیح
۱	سیر تطور وجوه اعجاز قرآن	۲	--
۲	اعجاز ادبی	۲	--
۳	اعجاز علمی (۱) علوم طبیعی	۲	--
۴	اعجاز علمی (۲) علوم انسانی	۲	--
۵	بررسی نظریه صرفه و آیات تحدی	۲	--

د: جدول دروس اختیاری گرایش اعجاز

ردیف	عنوان درس	واحد	توضیح
۱	اعجاز تشریحی	۲	--
۲	معجزات انبیاء در قرآن	۲	--
۳	مستشرقان و اعجاز قرآن	۲	--

تذکره: گذراندن دو واحد از دروس اختیاری به انتخاب دانش‌پژوه الزامی است.

ه: جدول دروس تخصصی گرایش مستشرقان (۱۰ واحد)

ردیف	عنوان درس	واحد	توضیح
۱	دوره‌های استشراق	۲	--
۲	مستشرقان و علوم قرآن (۱)	۲	--
۳	مستشرقان و علوم قرآن (۲)	۲	--
۴	مستشرقان و سنت	۲	--
۵	مستشرقان و تفسیر قرآن	۲	--

و: جدول دروس اختیاری گرایش مستشرقان

ردیف	عنوان درس	واحد	پیش نیاز
۱	قرآن و عهدین	۲	--
۲	جامعیت قرآن و مقتضیات زمان	۲	--
۳	مستشرقان و شیعه و اهل بیت (ع)	۲	--

تذکره: گذراندن دو واحد از دروس اختیاری به انتخاب دانش‌پژوه الزامی است.

ز: جدول دروس تخصصی گرایش ادبی (۱۰ واحد)

ردیف	عنوان درس	واحد	توضیح
۱	تفسیر ادبی قرآن	۲	--
۲	اعجاز بیانی	۲	--
۳	نقش علم معانی در تفسیر قرآن	۲	--
۴	نقش علم بیان در تفسیر قرآن	۲	--
۵	نقش ادبیات در تفسیر قرآن	۲	--

ح: جدول دروس اختیاری گرایش ادبی

ردیف	عنوان درس	واحد	توضیح
۱	مفردات قرآن	۲	--
۲	قصه‌های قرآن و جایگاه هنری آن	۲	--
۳	روش‌شناسی ترجمه قرآن	۲	--

تذکره: گذراندن دو واحد از دروس اختیاری به انتخاب دانش‌پژوه الزامی است.

الف: دروس مشترک

روش‌ها و گرایش‌های تفسیر قرآن

دروس پیشیناز: ندارد	نظری	مشترک	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: روش‌ها و گرایش‌های تفسیر قرآن		
	عملی			۲			
	نظری	جبرانی		تعداد ساعت:		عنوان درس به انگلیسی: Methods and Trends of Interpretation	
	عملی						۳۲
	نظری	تخصصی					
	عملی						
	نظری	اختیاری					
	عملی						
آموزش تکمیلی: دارد ☐ ندارد ☒ آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار ☐							

هدف: شناخت روش‌ها و گرایش‌های تفسیری از دیدگاه قرآن پژوهان

سرفصل دروس:

الف: کلیات، مفهوم‌شناسی، تاریخچه، عوامل پیدایش روش‌ها و گرایش‌ها و تقسیمات آن‌ها

ب: روش‌های تفسیر قرآن

- روش تفسیر قرآن به قرآن
- روش تفسیر روایی
- روش تفسیر عقلی
- روش تفسیر علمی
- روش تفسیر اشاری (باطنی و عرفانی و ...)
- روش تفسیر جامع اجتهادی
- روش تفسیر به رأی

ج: گرایش‌های تفسیری

- گرایش فقهی
- گرایش کلامی
- گرایش فلسفی

- گرایش اجتماعی
- گرایش ادبی
- گرایش‌های علمی (تربیتی - اقتصادی - سیاسی - تاریخی - مدیریتی - حقوق - طبی - نجومی و ...)

منابع پیشنهادی:

اصلی:

- ۱- منطق تفسیر قرآن (۲) (روش‌ها و گرایش‌های تفسیر قرآن)، محمد علی رضایی اصفهانی، مرکز جهانی علوم اسلامی، ۱۳۸۵ ه. ش.
- ۲- روش‌های تفسیر قرآن؛ سید رضا مؤدب، دانشگاه قم، ۱۳۹۰ ه. ش.

فرعی:

- ۱- التفسیر والمفسرون فی ثوبه القشيب؛ محمد هادی معرفت، دانشگاه علوم اسلامی رضوی، ۱۳۹۱ ه. ش.
- ۲- التفسیر والمفسرون؛ محمد حسین ذهبی، آوند دانش، ۱۴۲۵ ه. ق.
- ۳- میانی و روش‌های تفسیر قرآن؛ عمید زنجانی، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی؛ سازمان چاپ و انتشارات، ۱۳۸۷ ه. ش.
- ۴- روش‌ها و گرایش‌های تفسیری؛ حسین علوی بهر، انتشارات اسوه، ۱۳۸۱ ه. ش.
- ۵- اصول التفسیر وقواعده؛ شیخ خالد عبدالرحمن العک، دار النفائس، ۱۴۱۴ ه. ق.
- ۶- مجله تخصصی قرآن و علم، مرکز تحقیقات قرآن کریم المهدی (ش ۱ - ۶).

راه‌کارهای اجرایی:

- ۱- در این درس به معرفی منابع و کاربرد روش‌ها توجه شود.
- ۲- برخی موارد گرایش‌ها برای پژوهش و کنفرانس دانش‌پژوهان در نظر گرفته شود.

مبانی و قواعد تفسیری

دروس پیشنهادی: ندارد	نظری	مشترک	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: مبانی و قواعد تفسیری عنوان درس به انگلیسی: Principles and Rules of Interpretation	
	عملی			۲		
	نظری	جبرانی		تعداد ساعت:		
	عملی					۳۲
	نظری	تخصصی				
	عملی					
	نظری	اختیاری				
	عملی					
آموزش تکمیلی: دارد ☐ ندارد ☒ آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ غیر علمی ☐ سمینار ☐						

هدف: بررسی قواعد و مبانی تفسیر قرآن از منظر قرآن پژوهان شیعه و اهل سنت

سرفصل دروس:

اول: کلیات (مفهوم‌شناسی مبانی و قواعد، تاریخچه مهم‌ترین آثار در این زمینه و ...)

دوم: مبانی

الف: مبانی مشترک

- ۱- امکان و جواز تفسیر
- ۲- ضرورت تفسیر و نیاز به آن
- ۳- تأویل
- ۴- حجیت سنت پیامبر ﷺ

ب: مبانی مختص شیعه

- ۱- حجیت سنت اهل بیت علیهم السلام
- ۲- بطون قرآن

ج: مبانی مختص اهل سنت

- حجیت سنت صحابه و تابعین

سوم: منابع تفسیر قرآن:

الف: منابع مشترک

- ۱- قرآن
- ۲- سنت قطعی نبوی
- ۳- عقل بدیهی
- ۴- علم قطعی

ب: منابع خاص تفسیری شیعه

- ۱- اهل بیت علیهم السلام
- نقش اهل بیت علیهم السلام در تفسیر
- ۲- عقل قطعی نظری

ج: منابع خاص تفسیر اهل سنت

- ۱- رأی صحابی
- ۲- روایت تابعی
- ۳- دلایل ظنی (قیاس و توابع آنان)

سوم: قواعد

الف: قواعد مشترک تفسیر و علوم قرآن

- ب: قواعد مشترک تفسیر و ادبیات
- ج: قواعد مشترک تفسیر و اصول الفقه
- د: قواعد مشترک تفسیر و منطق
- هـ: قواعد مشترک تفسیر و لغت
- و: قواعد مشترک تفسیر و علم معانی و بیان
- ز: قواعد مشترک تفسیر و علم قرائت

ح: قواعد زبان شناختی

ط: قواعد خاص تفسیر (غالباً)

- ۱- جری و تطبیق
- ۲- استفاده از علم و علمی تفسیر
- ۳- ممنوعیت استفاده از اسرائیلیات در تفسیر
- ۴- ممنوعیت تفسیر به رأی
- ۵- لزوم توجه به اهداف قرآن و سوره‌ها
- ۶- سیاق
- ۷- توجه به ظاهر و باطن آیات
- ۸- پیوستگی و ارتباط بخش‌های مختلف متن
- ۹- تفسیر بر اساس منابع و قرائن و مستندات معتبر

منابع پیشنهادی:

اصلی:

- ۱- منطق تفسیر قرآن (۱)، محمد علی رضایی اصفهانی، مرکز جهانی علوم اسلامی، ۱۳۸۵ ه. ش.
- ۲- قواعد التفسیر لدى الشيعة و السنة، محمد فاکر میبدی، المجمع العالمی للتقريب بين المذاهب الاسلاميه، ۱۴۲۸ ه. ق.
- ۳- مبانی تفسیر، سید رضا مؤدب، دانشگاه قم، ۱۳۸۸ ه. ش.

فرعی:

- ۱- قواعد التفسیر جمعا و دراسه، عثمان السبت، دار ابن عقان، ۱۴۱۷ ه. ق.
- ۲- اصول التفسیر و قواعدہ، خالد عبدالرحمن العک، دار النفائس، ۱۴۱۴ ه. ق.

- ۳- بررسی تطبیقی مبانی تفسیری فریقین (تفسیر تطبیقی، کتاب اول)، فتح الله نجارزادگان، انتشارات سمت و پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۳۹۱ ه.ش.
- ۴- التفسیر والمفسرون فی ثوبه القشيب؛ محمد هادی معرفت، دانشگاه علوم اسلامی رضوی، ۱۳۹۱ ه.ش.
- ۵- التفسیر الاثری الجامع (مقدمه)؛ محمد هادی معرفت، موسسه التمهید، ۱۳۸۷ ه.ش.
- ۶- نقش ائمه در احیای دین؛ سید مرتضی عسکری، نشر منیر، ۱۳۸۳ ه.ش.
- ۷- مجله رساله الاسلام؛ دارالتقريب بين المذاهب الاسلاميه، ۱۹۶۳ م.

راه کارهای اجرایی:

- ۱- تمرکز درس قواعد بر قواعد خاص تفسیر باشد و به موارد دیگر اشاره شود.
- ۲- قواعد مشترک تفسیر و ادبیات و علوم قرآن به عنوان تحقیق و کنفرانس به دانش پژوهان واگذار شود.

قرآن و مستشرقان

دروس پیشنهادی: ندارد	نظری	مشترک	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: قرآن و مستشرقان عنوان درس به انگلیسی: Quran and Orientalists	
	عملی			۲		
	نظری	جبرانی		تعداد ساعت:		
	عملی					۳۲
	نظری	تخصصی				
	عملی					
	نظری	اختیاری				
	عملی					
آموزش تکمیلی: دارد ☐ ندارد ☒ آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار ☐						

هدف: شناخت پدیده استشرق و نقد و بررسی مهم‌ترین شبیهات آن‌ها پیرامون قرآن.

سرفصل دروس:

الف: کلیات

- تعریف و تاریخچه پیدایش استشرق، ضرورت بحث مکاتب و دوره‌های استشرق و اهداف و رویکرد آن‌ها، شیوه‌های شرق‌شناسی، آشنایی با مشهورترین مستشرقان اسلام‌شناس و کتب مهم آنان، آسیب‌شناسی استشرق، اشاره‌ای به خدمات مثبت مستشرقان، خطوط اساسی فعالیت‌های مستشرقان در عصر حاضر.

ب: بررسی آراء مهم مستشرقان پیرامون قرآن

- مصادر ادعایی قرآن و تأثیرپذیری قرآن از عهدین
- تاریخ قرآن و شبیهات مستشرقان در مورد کتابت، تدوین، اختلاف مصاحف و قرائات
- ادبیات و ساختار قرآن از دیدگاه مستشرقان
- حروف مقطعه قرآن از دیدگاه مستشرقان
- واژگان دخیل از دیدگاه مستشرقان
- انسجام و پیوستگی آیات و تکرار آن‌ها در نظر مستشرقان
- معارف و محتوای قرآن و ادعای تناقض در آن‌ها
- گزارشات تاریخی قرآن از منظر مستشرقان

- آیات جهاد از منظر مستشرقان
- آیات مربوط به زنان از منظر مستشرقان
- تاریخ‌گذاری قرآن

منابع پیشنهادی:

اصلی:

- مستشرقان و قرآن؛ محمد حسن زمانی، بوستان کتاب، ۱۳۸۸ ه. ش.

فرعی:

- ۱- شرق شناسی و اسلام شناسی غربیان، محمدحسن زمانی، بوستان کتاب، ۱۳۸۶ ه. ش.
- ۲- شبهات و رودود؛ محمد هادی معرفت، موسسه التمهید، ۱۴۲۳ ه. ق.
- ۳- الاسلام و شبهات المستشرقان؛ شیخ فواد کاظم مقدادی، المجمع العالمی لاهل البیت، ۱۴۱۶ ه. ق.
- ۴- سیر تاریخی و ارزیابی اندیشه شرق شناسی، محمد دسوقی، ترجمه افتخارزاده، نشر هزاران، ۱۳۷۶ ه. ش.
- ۵- شرق شناسی ادوارد سعید، ترجمه عبدالرحیم گواهی، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۱ ه. ش.
- ۶- الدفاع عن القرآن ضد منتقدیه، عبدالرحمن بدوی، مکتبه مدبولی الصغیر، ۱۹۹۸ م.
- ۷- المستشرقون و شبهاتهم حول القرآن؛ محمد باقر حکیم، موسسه الاعلمی للمطبوعات، ۱۴۰۵ ه. ق.
- ۸- مجله تخصصی قرآن پژوهی خاورشناسان، مرکز تحقیقات قرآن کریم المهدی (ش ۱ - ۸).

راه کارهای اجرایی:

- ۱- منابع و پایگاه‌ها و شخصیت‌های مستشرقان به دانش پژوهان معرفی شود.
- ۲- هر دانش پژوهی یک مقاله از دایره المعارف قرآن لایدن یا دایره المعارف قرآن اولیور لیمن را ترجمه و نقد کند یا در کلاس یکی از نقدهای مجله تخصصی قرآن پژوهی خاورشناسان را گزارش دهد.
- ۳- به شبهات مستشرقان توجه و از ساحت قرآن در برابر آن‌ها دفاع شود و کلیات حداکثر در چهار جلسه مطرح شود.

قرآن و علوم بشری

دروس پیشنهادی: تدارد	نظری	مشترک	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: قرآن و علوم بشری عنوان درس به انگلیسی: Quran and Human Sciences	
	عملی			۲		
	نظری	جبرانی		تعداد ساعت:		
	عملی					۳۲
	نظری	تخصصی				
	عملی					
	نظری	اختیاری				
	عملی					
آموزش تکمیلی: دارد ☐ ندارد ☒ آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار ☐						

هدف: شناخت مبانی و معیارها و شیوه‌های انطباق قرآن با علوم بشری (طبیعی و انسانی) و منابع مهم آن از منظر مفسران شیعه و اهل سنت.

سرفصل دروس:

الف: کلیات

- مفهوم‌شناسی قرآن، علم و تفسیر علمی
- طبقه‌بندی علوم
- اشاره‌ای به تاریخچه علوم بشری در بین مسلمانان و تأثیر قرآن در رشد آنها

ب: مبانی

- شناخت نظریه و قانون در علوم تجربی
- وجود همه علوم بشری در قرآن و بررسی آن
- رابطه علم و قرآن و بررسی دیدگاه‌ها در این زمینه
- تعارض‌های ادعایی علم و قرآن و راه حل‌های آنها

ج: تفسیر علمی

- تاریخچه تفسیر علمی
- شیوه‌های تفسیر علمی
- دلایل موافقان و مخالفان تفسیر علمی
- رابطه تفسیر علمی و اعجاز علمی قرآن
- بررسی نمونه‌های تفسیر علمی و اعجاز علمی (معتبر و غیر معتبر)
- کتابشناسی تفسیر علمی

د: معیارهای انطباق قرآن با علوم بشری

ه: حوزه‌ها و گرایش‌های تفسیر علمی:

- الف: علوم طبیعی: کیهان‌شناسی، زیست‌شناسی، زمین‌شناسی، علوم پزشکی و ...
- دوم: علوم انسانی: اقتصاد، سیاست، مدیریت، حقوق و ...
- سوم: علوم نقلی: تاریخ، ادبیات و ...
- چهارم: علوم عقلی: منطق، فلسفه، ریاضیات و ...

و: آسیب‌شناسی قرآن با علوم بشری

- بررسی آثار مثبت و منفی
- افراط و تفریط‌ها در زمینه تفسیر علمی

منابع پیشنهادی:

اصلی:

- ۱- قرآن و علوم جدید، محمد علی رضایی اصفهانی، انتشارات بین‌المللی المصطفی، بی تا.
- ۲- درآمدی بر تفسیر علمی قرآن، محمد علی رضایی اصفهانی، انتشارات اسوه، ۱۳۷۵ ه. ش.

فرعی:

- ۱- التفسیر العلمی للقرآن فی المیزان؛ احمد عمر ابوججر، دارالمدار الاسلامی، ۲۰۰۰ م.
- ۲- الاعجاز العلمی فی القرآن الکریم؛ محمد سامی محمد علی، دار المحبه، ۱۴۱۳ ه. ق.
- ۳- تفسیر علمی؛ ناصر رفیعی محمدی، فرهنگ گستر، ۱۳۷۹ ه. ش.
- ۴- پژوهشی در اعجاز علمی قرآن؛ محمد علی رضایی اصفهانی، پژوهش‌های تفسیر و علوم قرآن، ۱۳۸۵ ه. ش.
- ۵- مجله تخصصی قرآن و علم، مرکز تحقیقات قرآن کریم المهدی (ش ۱ - ۶).
- ۶- موسوعه الاعجاز العلمی فی القرآن الکریم و السنه المطهره، یوسف بن محمود حاج احمد، مکتبه دار ابن حجر، ۱۴۲۴ ه. ق.
- ۷- قرآن و بهداشت روان، احمد صادق‌یان، پژوهش‌های تفسیر و علوم قرآن، ۱۳۸۷ ه. ش.
- ۸- قرآن و کیهان‌شناسی، سید عیسی مسترحمه، پژوهش‌های تفسیر و علوم قرآن، ۱۳۸۷ ه. ش.
- ۹- شگفتی‌های پزشکی در قرآن، حسن رضا رضایی، پژوهش‌های تفسیر و علوم قرآن، ۱۳۸۷ ه. ش.
- ۱۰- شگفتی‌های پزشکی نهج‌البلاغه، حسن رضا رضایی، موسسه پژوهش‌های قرآنی المهدی زمزم هدایت، ۱۳۸۹ ه. ش.

راه‌کارهای اجرایی:

- ۱- از بخش حوزه‌ها و گرایش‌های تفسیر علمی و اعجاز‌های علمی قرآن به دانشجویان موضوعات تحقیقی داده شود.
- تذکر: ریزموضوعات زیادی در مجله تخصصی قرآن و علم (ش ۴) و منابع آن‌ها در همان مجله (ش ۵) آمده است.
- ۲- دانش‌پژوهان از موضوعات تحقیقی خود کنفرانس برگزار کنند.

علوم قرآن

دروس پیشنهادی: ندارد	نظری	مشترک	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: علوم قرآن عنوان درس به انگلیسی: Quran Sciences	
	عملی			۲		
	نظری	جبرانی		تعداد ساعت:		
	عملی					۳۲
	نظری	تخصصی				
	عملی					
	نظری	اختیاری				
	عملی					
☒ ندارد ☐ آموزش تکمیلی: دارد ☐ سمینار ☐ سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه						

هدف: شناخت وجوه اعجاز و بررسی دلایل و شواهد آن‌ها و پاسخ به شبهات آن‌ها و نیز بررسی تحریف‌ناپذیری قرآن و پاسخ به شبهات آن‌ها

اول: اعجاز

الف: کلیات

- ۱- اشاره‌ای به تعریف اعجاز و اعجاز قرآن
- ۲- اشاره ای به تاریخ اعجاز قرآن
- ۳- اشاره‌ای به مهم‌ترین منابع در زمینه اعجاز قرآن
- ۴- اشاره‌ای به آیات تحدی و قلمرو آن

ب: ابعاد اعجاز:

- ۱- اعجاز فصاحت و بلاغت قرآن (بلاغی و ادبی)
- ۲- اعجاز عدم اختلاف در قرآن (استقامت بیان)
- ۳- اعجاز سبک و نظم خاص قرآن
- ۴- اعجاز به جذبه و آهنگ قرآن
- ۵- معارف عالی قرآن از فرد امتی
- ۶- برهان‌های عالی قرآن
- ۷- اعجاز تشریحی (قوانین محکم)
- ۸- اعجاز اخبار غیبی (اعجاز علمی - تاریخی)
- ۹- ایجاد انقلاب اجتماعی
- ۱۰- اعجاز نظام اخلاقی و تربیتی قرآن

ج: بررسی وجوه ادعایی اعجاز قرآن:

- ۱- صرفه
- ۲- اعجاز ریاضی قرآن
- ۳- اعجاز بطون قرآن
- ۴- اعجاز رنگ‌ها در قرآن
- ۵-

دوم: تحریف‌ناپذیری

الف) کلیات:

- اهمیت و جایگاه بحث تحریف و تاریخچه و کتاب‌شناسی آن.
- مفهوم‌شناسی تحریف
- اقسام تحریف و تعیین محل نزاع.

ب) دلایل سلامت قرآن از تحریف:

- ۱- عقلی و عقلایی
- ۲- نقلی (قرآن - روایات - تاریخ)
- ۳- تواتر قرآن

- ج) دیدگاه‌های دانشمندان بزرگ شیعه و اهل سنت درباره تحریف‌ناپذیری قرآن
- د) بررسی شبهات تحریف قرآن و پاسخ به آن‌ها

منابع پیشنهادی:

اصلی:

- ۱- علوم قرآن ۲ (اعجاز قرآن)، محمدعلی رضایی اصفهانی، انتشارات بین‌المللی المصطفی، ۱۳۹۰ ه. ش.
- ۲- اعجاز قرآن، سید رضا مؤدب، (با اضافات و اصلاحات، انتشارات بین‌المللی المصطفی)، ۱۳۸۶ ه. ش.
- ۳- صیانة القرآن عن التحریف، محمدهادی معرفت (ترجمه علی نصیری)، التمهید، ۱۳۷۹ ه. ش.
- ۴- سلامة القرآن من التحریف، فتح الله نجارزادگان، مشعر، ۱۳۸۲ ه. ش.

فرعی:

- ۱- پژوهشی در اعجاز علمی قرآن (۱ و ۲) محمد علی رضایی اصفهانی، نشر پژوهش‌های تفسیر و علوم قرآن، ۱۳۸۵ ه. ش.
- ۲- التمهید فی علوم القرآن، محمدهادی معرفت، التمهید، ۱۳۹۱ ه. ش.
- ۳- البیان، ابوالقاسم خویی، دارالثقلین، ۱۳۷۶ ه. ش.
- ۴- المیزان (ج ۱) محمد حسین طباطبایی، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۷۲ ه. ش.
- ۵- کتاب‌شناسی اعجاز قرآن، محمد علی رضایی کرمانی، حوزه علمیه قم، ۱۳۸۰ ه. ش.

- ۶- مجله قرآن و علم، مرکز تحقیقات قرآن کریم المهدی (ش ۷).
- ۷- الضوء اللون فی القرآن الکریم؛ الاعجاز الضوئی - اللونی، نذیر حمدان، دار ابن کثیر، ۱۴۲۲ هـ ق.
- ۸- الاعجاز الاقتصادي للقرآن الکریم، رفیق یونس المصری، دارالقلم، ۱۴۲۶ هـ ق.
- ۹- الاعجاز الاقتصادي للقرآن الکریم، اسامه السید عبد السميع، دارالفکر الجامعی، ۲۰۰۹ م.
- ۱۰- الاعجاز القصصی فی القرآن، سعید عطیة علی مطاوع، الآفاق العربیة، ۲۰۰۶ م.
- ۱۱- الاعجاز التروی فی القرآن الکریم، مصطفی رجب، بی نا، ۲۰۰۶ م.
- ۱۲- موسوعة الاعجاز العلمی فی القرآن الکریم و السنة المطهره، یوسف الحاج احمد، مکتبه دار ابن حجر (دمشق)، ۲۰۰۸ م.
- ۱۳- الموسوعة العلمیة فی اعجاز القرآن الکریم والسنة النبویه، الشیخ امجد فتحی و هانی بن مرعی القلینی.
- ۱۴- موسوعة الذهبیة فی اعجاز القرآن الکریم والسنة النبویه، احمد مصطفی متولی، دار ابن جوزی (قاهره)، ۲۰۰۵ م.
- ۱۵- من الاعجاز العلمی فی القرآن الکریم، حسن ابوالعینین مکتبه العبیکان (الریاض) ۱۹۹۶ م.
- ۱۶- البیان، ابوالقاسم خوبی، دارالثقلین، ۱۳۷۶ هـ ش.
- ۱۷- کتابهای علوم قرآن و تفسیر فریقین ذیل آیات مربوط به تحریف ناپذیری
- ۱۸- پایگاههای اینترنتی در مورد اعجاز علمی قرآن مثل:

www.55a.net موسوعة الاعجاز العلمی فی القرآن و السنة

www.kaheel7.com عبد الدائم الکحیل

www.nooran.org / نوران رابطہ العالم الاسلامیہ

www.maknoon.com مکنون الاعجاز العلمی فی القرآن

www.Miracweb.net شبکه الاعجاز فی القرآن و السنة

www.Zelnaggar.com الاعجاز العلمی فی القرآن و السنة

www.afkaar.com انکار علیمه

www.aksharemazhabi.blogfa.com اسلام، قرآن، اعجاز

راه کارهای اجرایی:

- ۱- در مورد وجوه اعجاز و تحریف قرآن به شبهات مخالفان و پاسخ آن‌ها توجه داده شود.
- ۲- برخی آیات اعجاز آمیز قرآن به عنوان تحقیق به دانش پژوهان واگذار شود.

تفسیر روایی

دروس پیشنهادی: ندارد	نظری	مشترک	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: تفسیر روایی عنوان درس به انگلیسی: Traditional Interpretation
	عملی			۲	
	نظری	جبرانی		تعداد ساعت:	
	عملی			۳۲	
	نظری	تخصصی			
	عملی				
	نظری	اختیاری			
	عملی				
آموزش تکمیلی: دارد ☐ ندارد ☒ آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار ☐					

هدف: بررسی دیدگاه‌های مفسران شیعه و اهل سنت در تفسیر روایی برخی سوره‌های قرآن به صورت تطبیقی

سرفصل دروس:

الف: کلیات:

- اشاره‌ای به تفسیر روایی و ضوابط و کاربردهای آن.
- اشاره‌ای به ویژگی‌های تفاسیر منبع در این درس

ب: بررسی شأن نزول و تفسیر آیات سوره‌های تحریم و منافقین به صورت تطبیقی در تفاسیر روایی فریقین تذکر: دیدگاه‌های مفسران شیعه در تفسیر نورالثقلین، صافی، با دیدگاه‌های مفسران اهل سنت در تفسیر جامع البیان و الدر المنثور به صورت تطبیقی بررسی و نقد شود.

منابع پیشنهادی:

اصلی:

- ۱- تفسیر نورالثقلین، عروسی حویزی، انوارالهدی، ۱۳۹۲ ه. ش.
- ۲- تفسیر البرهان؛ سید هاشم بحرانی، مؤسسه الاعلمی للمطبوعات، ۱۴۱۹ ه. ق.
- ۳- تفسیر جامع البیان؛ محمد ابن جریر طبری، دارالمعرفه بیروت، ۱۴۰۹ ه. ق.
- ۴- تفسیر الدر المنثور؛ جلال الدین سیوطی، دارالکتب العلمیه، ۱۴۲۱ ه. ق.

فرعی:

تفاسیر روایی دیگر شیعه و اهل سنت مثل تفسیر صافی، تفسیر ابن کثیر و ...

راه کارهای اجرایی:

- ۱- سوره‌ی تحریم توسط استاد تدریس شود و سوره‌ی منافقون توسط دانش پژوهان به صورت تحقیق و کنفرانس ارائه شود.
- ۲- در هر درس بعد از نقد و بررسی دیدگاه به برتری دیدگاه اهل بیت علیهم السلام و تفاسیر شیعه توجه داده شود.
- ۳- کلیات در یک جلسه تدریس شود.
- ۴- در صورتی که تعداد دانشجویان زیادترا از آیات سوره منافقین است سوره مجادله نیز به سرفصل‌ها اضافه شود.

زبان تخصصی

دروس پیشیاز: ندارد	نظری	مشترک	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: زبان تخصصی عنوان درس به انگلیسی: Specialized Foreign Language	
	عملی			۲		
	نظری	جبرانی		تعداد ساعت:		
	عملی					۳۲
	نظری	تخصصی				
	عملی					
	نظری	اختیاری				
	عملی					
☒ ندارد ☐ آموزش تکمیلی: دارد ☐ سمینار ☐ سفر علمی ☐ کارگاه ☐ آزمایشگاه						

هدف: کسب توانایی استفاده از متون تخصصی علوم قرآن و تفسیر به زبان انگلیسی.

سرفصل دروس:

الف: از دایره المعارف اسلام (ج ۵ New Edition) مقالات:

- «قرآن» Al - kuran

- ساختار قرآن Structure

- سوره‌ها و اسامی آنها ... a. the suras and ...

- آیات b. the Verese

- بسمله c. the basmala

- حروف مقطعه d. the my sterious letters

- زبان و سبک laguaga and style

- زبان قرآن a. laguagn of the kuran

- واژگان بیگانه b. foreign vocabulary

ب: از دایره المعارف قرآن لیدن مقالات:

- خانواده و اهل بیت پیامبر ﷺ The Family Of The Prophat

- شیعه، تشیع و قرآن (Sheia) و (Sheism and the Quran)

- فاطمه ﷺ Fatima

- امام Imam

ج: مقالات مناسب گرایش

تذکر: در این مورد برخی مقالات از دائره المعارف قرآن لیدن (از عناوین مقالات در شماره ۶ مجله قرآن پژوهی خاورشناسان) و اولیور لیمن (از عناوین مقالات در شماره ۷ مجله قرآن پژوهی خاورشناسان) به تناسب گرایش مورد نظر دانشجو انتخاب شود و بعد از ترجمه مورد نقد و بررسی قرار گیرد.

منابع پیشنهادی:

- ۱- دائره المعارف اسلام، Encyclopedia of the Islam _ EQ، لیدن، ۲۰۰۰ م.
- ۲- دائره المعارف قرآن، Encyclopedia of the Quran _ EQ، لیدن، ۲۰۰۱ م.
- ۳- مجله قرآن پژوهی خاورشناسان (ش ۱-۱۱)، مرکز تحقیقات قرآن کریم المهدی.

راه کارهای اجرایی:

- ۱- از بین مقالات سرفصل یکی برای تدریس و برخی برای ترجمه و نقد دانش پژوهان در نظر گرفته شود.
- ۲- در مواردی که مطالب مقاله شبهه انگیز است به پاسخ آن ها توجه داده شود.

پایان نامه

دروس پیشنهادی: ---	نظری	مشترک	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: پایان نامه
	عملی			۶	
	نظری	جبرانی		تعداد ساعت: ۹۶	عنوان درس به انگلیسی: Thesis
	عملی				
	نظری	تخصصی			
	عملی				
نظری	اختیاری				
عملی					
آموزش تکمیلی: دارد ☐ ندارد ☒					
آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار ☐					

هدف: تسلط دانش پژوه بر شیوه عملی پژوهش در یکی از موضوعات قرآنی مرتبط با رشته و گرایش مربوط

سرفصل دروس:

تحقیق جامع در مورد یکی از موضوعات قرآنی غیر تکراری (به پیشنهاد دانش پژوه و تأیید استاد راهنما و مشاور بعد از تصویب گروه و مراجع ذی صلاح) و دفاع موفقیت آمیز از آن در حضور هیئت داوران.

منابع:

منطق تفسیر قرآن (۳) شیوه‌های تحقیق در تفسیر و علوم قرآن، محمد علی رضایی اصفهانی، جامعه المصطفی، ۱۳۸۹ ه. ش.

راه کار اجرایی:

انتخاب موضوع با مشورت اساتید و تهیه طرحنامه و گذراندن سیر اداری طبق آیین نامه تحصیلات تکمیلی دانشگاه است.

ب: درس جبرانی

مباحث جدید دانش تفسیر

دروس پیشنهادی: ندارد	نظری	مشترک	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: مباحث جدید دانش تفسیر عنوان درس به انگلیسی: New Topics of Science of Interpretation	
	عملی			۲		
	نظری	جبرانی		تعداد ساعت:		
	عملی			۳۲		
	نظری	تخصصی		آموزش تکمیلی: ☐ دارد ☒ ندارد آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار ☐		
	عملی					
	نظری	اختیاری				
	عملی					

هدف: بررسی دیدگاه‌های قرآن پژوهان معاصر در مورد زبان قرآن و هرمنوتیک و رابطه قرآن با فرهنگ زمانه همراه با نقد آن‌ها.

سرفصل دروس:

الف: زبان قرآن

- مفهوم‌شناسی زبان، پیشینه بحث و مهم‌ترین آثار در این زمینه
- اقسام زبان (ساختاری، تمثیلی، سمبلیک، کارکردگرایی، زبان بی‌معنا و معنادار، زبان چندلایه، تأویلی، علمی و ...)
- دیدگاه‌ها درباره زبان قرآن (عرف عام، عرف خاص، ترکیبی)
- گونه‌های آیات از نظر زبان‌شناسی
- تفاوت زبان قرآن با زبان متون مقدس دیگر ادیان

ب: رابطه قرآن با فرهنگ زمانه

- مفهوم‌شناسی فرهنگ زمانه، پیشینه، مهم‌ترین آثار در این زمینه
- احتمالات در رابطه قرآن با فرهنگ زمانه
- اول: تأثیرپذیری کامل
- دوم: تأثیر ناپذیری مطلق
- سوم: پذیرش عناصر مثبت و منفی عناصر منفی
- عناصر ثابت (و تأثیرناپذیر قرآن) و عناصر متغیر
- شباهت در مورد تأثیرپذیری قرآن و پاسخ آن‌ها
- تأثیرگذاری قرآن بر فرهنگ بشری (فرهنگ‌سازی و تمدن‌آفرینی قرآن)

ج: رابطه قرآن با هرمنوتیک

- مفهوم‌شناسی هرمنوتیک، تاریخچه و مهم‌ترین آثار در این زمینه
- دیدگاه‌های مشهور در هرمنوتیک (شلایر ماخر، دیلتای، جان مارتین، بابنز، هادپگر و ...)
- رابطه هرمنوتیک با تفسیر

- اول: بررسی هدف و مراد گوینده در واقع‌نمایی متن
- دوم: پیامدهای تفسیر هرمنوتیکی قرآن
- سوم: رابطه هرمنوتیک با تفسیر به رأی و تفسیر اجتهادی

د: دیگر موضوعات مباحث جدید دانش تفسیر (مثل زبان‌شناسی، نشانه‌شناسی و ...)

منابع پیشنهادی:

اصلی:

- ۱- منطق تفسیر قرآن (۴)، محمد علی رضایی اصفهانی، مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی (ص)، ۱۳۹۲ ه.ش.
- ۲- زبان قرآن، محمد باقر سعید روشن، انتشارات سمت، ۱۳۹۲ ه.ش.

فرعی:

- ۱- درآمدی بر هرمنوتیک، احمد واعظی، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۳۹۰ ه.ش.
- ۲- فصلنامه کتاب نقد، ش ۶ و ۵ (مبحث هرمنوتیک)، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، بهار ۱۳۷۸ ه.ش.
- ۳- بررسی شبهات قرآن و فرهنگ زمانه، حسن رضا رضایی، مرکز مدیریت حوزه علمیه قم، ۱۳۸۲ ه.ش.
- ۴- مبانی و روش‌های تفسیر، محمد کاظم شاکر، مرکز جهانی علوم اسلامی؛ جامعه المصطفی العالمیه، ۱۳۸۲ ه.ش.
- ۵- نقد آراء مستشرقین پیرامون قرآن، محمد حسن زمانی، بوستان کتاب، ۱۳۸۷ ه.ش.
- ۶- زبان دین، علی زمانی، دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، ۱۳۷۵ ه.ش.
- ۷- زبان دین و قرآن، ابوالفضل ساجدی، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۳ ه.ش.
- ۸- مجله تخصصی قرآن و علم (ش ۱)، مقالات مقاله نشانه‌شناسی و زبان‌شناسی، مرکز تحقیقات قرآن کریم المهدی، پاییز و زمستان ۱۳۸۶.

راه‌کارهای اجرایی:

- ۱- رویکرد بحث آگاهی بخش و دفاع از ساحت و حیاتی قرآن باشد.
- ۲- به شبهات هر بحث توجه شود و پاسخ داده شود.

تاریخ تحلیلی تفسیر

دروس پیشیناز: ندارد	نظری	مشترک	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: تاریخ تحلیلی تفسیر عنوان درس به انگلیسی: Analytical History of Interpretation
	عملی			۲	
	نظری	جبرانی		تعداد ساعت:	
	عملی			۳۲	
	نظری	تخصصی			
	عملی				
	نظری	اختیاری			
	عملی				
آموزش تکمیلی: ☐ دارد ☒ ندارد آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار ☐					

هدف: آشنایی با سیر و تطوّر تفسیر از عهد رسالت تاکنون با اشاره به مهم‌ترین مفسران و تفاسیر شیعه و اهل سنت.

سرفصل دروس:

(۱) کلیات:

اشاره‌ای به تعریف تفسیر و اهمیت مبحث و کتابشناسی آن

(۲) تفسیر قرن اول و دوم:

- تفسیر در عهد رسالت

- مفسران صحابه و ویژگی‌های تفسیری آنان

- مفسران و تابعین و ویژگی‌های تفسیر آنان

- نقش ائمه (علیهم السلام) در تفسیر و ویژگی‌های راهبردی روایات تفسیری آنان

(۳) تفسیر در قرن سوم و چهارم (تدوین تفاسیر روایی اولیه)

- تفاسیر روایی شیعه (مثل تفسیر فرات کوفی، عیاشی، قمی و ...)

- تفاسیر روایی اهل سنت (مثل تفسیر جامع البیان طبری و ...)

(۴) تفسیر در قرن پنجم و ششم (رشد تفسیر اجتهادی)

- تفاسیر اجتهادی شیعه (مثل تبیان، مجمع البیان، تفسیر ابوالفتوح و ...)

- تفاسیر اجتهادی اهل سنت (مثل کشاف زمخشری، تفسیر کبیر فخر رازی و ...)

(۵) تفسیر در قرن هفتم تا نهم (رکود تفسیر و بررسی علل آن)

(۶) تفسیر در قرن دهم تا سیزدهم (بازگشت به تفسیر روایی)

- تفاسیر شیعه (مثل تفسیر البرهان، نورالثقلین، صافی و ...)

- تفاسیر اهل سنت (مثل الدر المنثور و ...)

۷) تفاسیر در قرن چهاردهم (رشد تفاسیر اجتماعی)

- تفاسیر شیعه (المیزان، نمونه و ...)

- تفاسیر اهل سنت (فی ظلال القرآن، المنار و ...)

۸) تفاسیر در قرن پانزدهم (رشد تفاسیر گرایشی و تخصصی)

- تفاسیرهای تربیتی (التفسیر التربوی للقرآن، انور الباز) تفاسیرهای موضوعی اخلاقی (پیام قرآن و ...)

- اعتقادی و سیاسی، اقتصادی و ... (منشور جاوید و ...)

منابع پیشنهادی:

اصلی:

- آشنایی با تاریخ تفسیر و مفسران، حسین علوی بهر، انتشارات سمت، ۱۳۸۴ ه.ش.

فرعی:

۱- التفسیر والمفسرون فی ثوبه القشيب، محمدهادی معرفت، دانشگاه علوم اسلامی رضوی،

۱۳۹۱ ه.ش.

۲- آشنایی با تفاسیر قرآن مجید و مفسران، رضا استادی، در راه حق، ۱۳۷۷ ه.ش.

۳- طبقات مفسران شیعه، عبدالرحیم عقیقی بخشایشی، نوید اسلام، ۱۳۸۲ ه.ش.

۴- مجله تخصصی قرآن و علم، مرکز تحقیقات قرآن کریم المهدی (ش ۱ - ۶).

۵- منطلق تفسیر قرآن (۲)، محمد علی رضایی اصفهانی، مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی

(ص)، ۱۳۹۰ ه.ش.

تاریخ تحلیلی قرآن

دروس پیشنهادی: ندارد	نظری	مشترک	نوع واحد	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: تاریخ تحلیلی قرآن		
	عملی						
	نظری	جبرانی		تعداد ساعت: ۳۲		عنوان درس به انگلیسی: Analytical History of Quran	
	عملی						
	نظری	تخصصی					
	عملی						
	نظری	اختیاری					
	عملی						
آموزش تکمیلی: ☐ دارد ☒ ندارد آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار ☐							

هدف: آگاهی از سیر تطور قرآن از عصر نزول و تاریخ جمع آن

سرفصل دروس:

- الف) کلیات: بیان جایگاه بحث تاریخ قرآن و ارزش آن و روش بحث و سیر تاریخی مبحث و کتابشناسی آن.
- ب) اسامی قرآن: عنوان قرآن و اسامی دیگر
- ج) نزول قرآن: وحی و اقسام آن، کیفیت نزول، اولین و آخرین آیه و سوره نازل شده.
- د) اجزاء قرآن: تقسیمات قرآن: تعداد حروف، کلمات، آیات، سوره و اجزاء، نام گذاری سوره‌ها و ترتیب آن‌ها.
- هـ) کتاب قرآن: نویسندگان وحی، اشاره‌ای به اتمی بودن پیامبر، نوشت افزارهای عصر نبوی، سیر تاریخی نقطه و اعراب قرآن.
- و) تدوین قرآن:

- جمع قرآن در عهد نبوت (ص)
- جمع قرآن در عهد علوی و ویژگی‌های مصحف امام علی (ع)
- جمع قرآن در عهد خلفا (از ابوبکر تا عثمان) و توحید مصاحف.
- ز) خط قرآن و سیر تطور آن تا چاپ قرآن (خط کوفی و نسخ و ...)
- ح) قرائت قرآن اشاره‌ای به مراحل قرائت، پیدایش قراء سبعة و حجیت قرائت متواتر مسلمین

منابع پیشنهادی:

اصلی:

- تاریخ قرآن؛ محمدهادی معرفت، انتشارات سمت، ۱۳۹۲ هـ ش.

فرعی:

- ۱- تاریخ قرآن، محمد حسین محمدی، مرکز جهانی علوم اسلامی، ۱۳۹۲ هـ ش.
- ۲- تاریخ القرآن، ابو عبدالله زنجانی، دارالحکمة دمشق، ۱۴۱۰ هـ ق.
- ۳- پژوهشی در تاریخ قرآن، سید محمد باقر حجتی، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۳ هـ ش.
- ۴- تاریخ قرآن، محمود رامیار، موسسه انتشارات امیرکبیر، ۱۳۸۹ هـ ش.
- ۵- تدوین القرآن، علی کورانی، دار القرآن الکریم، ۱۳۷۶ هـ ش.
- ۶- التمهید فی علوم القرآن، محمدهادی معرفت، موسسه التمهید، ۱۳۹۱ هـ ش.
- ۷- البیان، ابوالقاسم خوبی، دارالثقلین، ۱۳۷۶ هـ ش.

وحی شناسی

دروس پیشنهادی: ندارد	نظری	مشترک	نوع واحد	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: وحی شناسی عنوان درس به انگلیسی: Knowledge of Revelation
	عملی				
	نظری	جبرانی		تعداد ساعت: ۳۲	
	عملی				
	نظری	تخصصی			
	عملی				
	نظری	اختیاری			
	عملی				
آموزش تکمیلی: دارد ☐ ندارد ☒ آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار ☐					

هدف: بررسی وحی و اقسام آن با اشاره به شبهات

کلیات

- ۱- مفهوم شناسی، نزول قرآن و مراحل آن
- ۲- سیر تاریخی مباحث مربوط به وحی
- ۳- امکان وحی
- ۴- تفاوت‌های وحی، الهام، عرفان و تجربه دینی
- ۵- ویژگی‌های وحی
- ۶- تفاوت‌های وحی قرآنی با سایر ادیان
- ۷- شبهات وحی قرآنی

- الف - خطای در وحی (مانند افسانه ورقه بن نوفل، افسانه عرانیق)
- ب - انتساب وحی قرآنی به یهود و مسیحیت و ادیان دیگر
- ج - انتساب قرآن به وحی نفسانی

منابع پیشنهادی:

اصلی

- ۱- وحی شناسی، سیدمحمد باقر سعیدی روشن، موسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر، ۱۳۷۸ه ش.
- ۲- التمهید فی علوم القرآن، ج ۱، محمدهادی معرفت، موسسه التمهید، ۱۳۹۱ه ش.

فرعی

- ۱- شبهات و ردود، محمدهادی معرفت، موسسه التمهید، ۱۳۸۹ه ش.
- ۲- الوحی القرآن فی المنظور الاستشراقی، محمود ماضی، دارالدعوه للطبع والنشر والتوزیع، ۱۹۹۶م.

- ۳- قرآن و مستشرقان، محمد حسن زمانی، بوستان کتاب، ۱۳۸۵ هـ ش.
- ۴- الاسلام و شبهات المستشرقين، فؤاد كاظم مقدادی، مجمع جهانی اهل بیت (ع)، ۱۴۱۶ هـ ق.
- ۵- مصدر القرآن (دراسة شبهات السمتشرقين و المبشرين حول الوحي المحمدي)، عوض ابراهيم، زهراء الشرق قاهره، ۱۹۹۷ م.
- ۶- آراء المستشرقين حول القرآن الكريم و تفسيره، عمر ابراهيم رضوان، دارطبيه رياض، ۱۴۱۳ هـ ق
- ۷- شبهات حول القرآن الكريم و تفنيدها، غازي عناية، دار و مكتبه الهلال، ۱۴۱۷ هـ ق.
- ۸- مجله تخصصی قرآن پژوهی خاورشناسان، مركز تحقيقات قرآن كريم المهدي (ش ۱-۱۰).

ج: دروس تخصصی

گرایش اعجاز

سیر تطور وجوه اعجاز قرآن

دروس پیشیناز: ندارد	نظری	مشترک	نوع واحد	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: سیر تطور وجوه اعجاز قرآن عنوان درس به انگلیسی: Course of Evolution of Dimensions of Miracle of Quran
	عملی				
	نظری	جبرانی		تعداد ساعت: ۳۲	
	عملی				
	نظری	تخصصی			
	عملی				
	نظری	اختیاری			
	عملی				
آموزش تکمیلی: ☐ دارد ☒ ندارد آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار ☐					

هدف: شناخت سیر اندیشه دانشوران شیعه و اهل سنت، در اعجاز قرآن و بررسی آن‌ها.

سرفصل دروس:

الف: کلیات

- ۱- مفهوم معجزه (و واژه‌های هم‌خوان در قرآن) و اعجاز قرآن
- ۲- آیات تحدی (سیر نزول - تفسیر - قلمرو و تحدی)

ب: مهمترین دیدگاه‌ها در باب وجوه اعجاز قرآن:

- خطابی (م ۳۸۸) اعجاز بیانی و بلاغی، ثلاث رسایل فی اعجاز القرآن
- باقلانی (م ۴۰۳) وجوه ثلاثه (خبر غیبی، امّی، فصاحت) اعجاز القرآن باقلانی
- شیخ طوسی (م ۴۶۰) صرفه، فصاحت، نظم، خبرهای غیبی، عدم اختلاف، الاقتصاد الیهادی الی الرشاد.
- جرجانین (م ۴۷۷) اعجاز بلاغی، ثلاث رسایل جرجانی
- راغب اصفهانی (م ۵۰۲) نظم خاص، مقدمه جامع التفاسیر
- ابن عطیه (م ۵۲۴) نظم، صحت معانی، فصاحت، المحرر الوجیه
- سکاکی (م ۵۶۷) فصاحت و بلاغت ذوقی و درونی، مفتاح العلوم
- فخر رازی (م ۶۰۴) حصر در اعجاز بلاغی، تفسیر کبیر
- قرطبی (م ۶۷۱) وجوه دهگانه، الجامع لاحکام القرآن
- ابن میثم (م ۶۹۹) وجوه ثلاثه با هم، قواعد المرام فی علم الکلام
- ابن تیمیه (م ۷۲۸) وجوه هفتگانه، التفسیر الکبیر

- زرکشی (م ۷۹۴) وجوه دوازده گانه، البرهان فی علوم القرآن
- سیوطی (م ۹۱۱) وجوه سی و پنجگانه، معترك الاقرآن
- آلوسی (م ۱۲۷۰) وجوه چهارگانه، روح المعانی
- بلاغی (م ۱۳۵۲) اعجاز برای اعراب و غیر اعراب، آلاء الرحمن
- کاشف الغطاء (م ۱۳۷۳) وجوه اربعه، الدین الاسلام
- عبدالله دراز (معاصر) اعجاز آهنگ و صوت، النبأ العظیم
- رافعی (معاصر) بلاغت، صوت، موسیقی و اعجاز علمی، اعجاز القرآن
- علامه طباطبایی رحمته الله (م ۱۴۰۵) اعجاز همه وجوه برای متخصصین، جلد اول المیزان، (اعجاز القرآن)

- آیت الله خویی (م ۱۴۱۵) وجوه شش گانه، البیان
 - امام خمینی رحمته الله (م ۱۳۶۵) بطون و اسرار عمیق درونی آیات، آداب الصلوه
 - آیت الله معرفت رحمته الله ابعاد اعجاز قرآن و اعجاز علمی، التمهید، ج ۵ و ۶
 - دکتر رضایی اصفهانی (معاصر) اعجاز علمی قرآن - پژوهشی در اعجاز علمی قرآن
- ج: تحلیل تاریخی وجوه اعجاز و علل پیدایش و فراز و نشیب‌های آنها**

منابع پیشنهادی:

- اصلی:

- اعجاز قرآن، سید رضا مودب، با اضافات، انتشارات جامعه المصطفی العالمیه، ۱۳۹۰ ه. ش.

- فرعی:

- ۱- التمهید فی علوم القرآن، محمد هادی معرفت، مؤسسه التمهید، ۱۳۹۱ ه. ش.
- ۲- البیان، ابوالقاسم خویی، دارالثقلین، ۱۳۷۶ ه. ش.
- ۳- المیزان، محمد حسین طباطبایی رحمته الله، مؤسسه الأعلمی ۱۴۲۷ ه. ق.
- ۴- پژوهشی در اعجاز علمی قرآن، محمد علی رضایی اصفهانی، پژوهش‌های تفسیر و علوم قرآن، ۱۳۸۵ ه. ش.
- ۵- کتاب‌شناسی اعجاز قرآن، محمد علی رضایی کرمانی، جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۸۰ ه. ش.
- ۶- کتب ذکر شده در سرفصل فوق.

راه کارهای اجرایی:

- ۱- در این درس استاد محترم به آیات قرآن و مثال‌های عینی تأکید کند.
- ۲- تحقیق درس به وجوه اعجاز قرآن و نمونه‌های عینی اختصاص یابد.
- ۳- در این بحث به زمینه‌های تاریخی و تطبیق بین آراء شیعه و اهل سنت توجه ویژه شود.

اعجاز ادبی

دروس پیشنهادی: ندارد	نظری	مشترک	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: اعجاز ادبی عنوان درس به انگلیسی: Literary Miracle	
	عملی			۲		
	نظری	جبرانی		تعداد ساعت:		
	عملی					۳۲
	نظری	تخصصی				
	عملی					
	نظری	اختیاری				
	عملی					
آموزش تکمیلی: دارد ☐ ندارد ☒						
آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار ☐						

هدف: بررسی اعجاز قرآن در جنبه فصاحت و بلاغت و ادبیات همراه پاسخ به شبهات

الف: کلیات

- ۱- اشاره‌ای به تعریف اعجاز قرآن و وجوه آن
- ۲- تاریخچه بحث اعجاز ادبی
- ۳- قرآن سرچشمه علوم ادبی عرب
- ۴- بررسی مهم‌ترین منابع اعجاز ادبی

ب: اعجاز بلاغی قرآن

- ۱- بررسی ابعاد اعجاز ادبی (فصاحت - بلاغت و ...)
- ۲- بررسی برخی مصادیق اعجاز ادبی قرآن
- ۳- نقد دیدگاه بنت الشاطی در اعجاز بیانی
- ۴- بررسی شبهات اعجاز ادبی (مخالفت آیات با قواعد ادبی عرب و ...)

ج: اعجاز لغوی قرآن و بررسی مصادیق آن

د: اعجاز صرفی و نحوی قرآن و بررسی مصادیق آن

منابع:

- اصلی:

- جزوه استاد

- فرعی:

- ۱- التمهيد في علوم القرآن، ج ۵، محمد هادي معرفت، مؤسسه التمهيد، ۱۳۹۱ هـ ش.
- ۲- ثلاث رسائل في اعجاز القرآن، خطابی، دارالمعارف قاهره، ۱۳۸۷ هـ ق.
- ۳- اعجاز القرآن، باقلانی، عالم الكتب بيروت، ۱۴۰۸ هـ ق.
- ۴- معترك الاقرآن في اعجاز القرآن، جلال الدين سيوطی، دارالفكر العربي، ۱۹۷۳ م.
- ۵- اعجاز قرآن، سيد رضا مؤدب، انتشارات جامعه المصطفى العالميه، ۱۳۹۰ هـ ش.
- ۶- الاعجاز البياني للقرآن، بنت الشاطی، ترجمه حسين صابري، شركت انتشارات علمي و فرهنگي، ۱۳۷۶ هـ ش.
- ۷- اعجاز القرآن البياني بين النظرية و التطبيق، محمد شرف الحنفی، المجلس الاعلى للشئون الاسلاميه، ۱۳۹۰ هـ ق.
- ۸- البيان، ابوالقاسم خويي، مركز اطلاعات و مدارك اسلامي، ۱۲۷۸ هـ ق.
- ۹- آلاء الرحمن في تفسير القرآن، محمد جواد بلاغی، مؤسسة البعثة قم، ۱۴۲۰ هـ ق.
- ۱۰- اعجاز قرآن و البلاغة النبويه، مصطفى صادق الرافعی، دارالكتب العربي، ۱۳۶۸
- ۱۱- تفاسير قرآن از جمله الميزان، تفسير كبير و ...
- ۱۲- الاعجاز اللغوي في قصص نوح عليه السلام في القرآن الكريم، عودة الله منيع القيسي، دارعمار، ۱۴۲۲ هـ ق.
- ۱۳- الاعجاز الصرفي في القرآن الكريم، عبدالحميد احمد يوسف هنداوي، المكتبة العصريه، ۱۴۲۳ هـ ق.
- ۱۴- اعجاز الكلمه في القرآن الكريم، حسام البيطار، مجدلاوي للنشر و التوزيع عمان، ۲۰۰۵ م.
- ۱۵- الاستفهام والاعجاز القرآني، عيسى ابراهيم السعدی، دارعمار، ۱۴۳۰ هـ ق.
- ۱۶- مستشرقان و قرآن، محمد حسن زمانی، بوستان كتاب، ۱۳۸۵ هـ ش

راه کارهای اجرایی:

- ۱- در این درس به شبهات مستشرقان توجه شود.
- ۲- برخی مصادیق اعجاز قرآن برای پژوهش و کنفرانس به دانشجویان واگذار شود.

اعجاز علمی قرآن ۱

دروس پیشنهادی: ندارد	نظری	مشترک	نوع واحد	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: اعجاز علمی قرآن ۱ عنوان درس به انگلیسی: Scientific Miracle (۱) Natural Sciences
	عملی				
	نظری	جبرانی		تعداد ساعت: ۳۲	
	عملی				
	نظری	تخصصی			
	عملی				
	نظری	اختیاری			
	عملی				
آموزش تکمیلی: دارد ☐ ندارد ☒ آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار ☐					

هدف: بررسی ابعاد اعجاز قرآن در زمینه علوم طبیعی

الف: کلیات

- ۱- اشاره‌ای به تعریف معجزه، اعجاز قرآن و وجوه آن
- ۲- مفهوم‌شناسی اعجاز علمی
- ۳- پیشینه اعجاز علمی قرآن
- ۴- بررسی مهم‌ترین منابع و موسوعه‌ها در مورد اعجاز علمی قرآن

ب: بررسی اعجاز علمی در حوزه علوم طبیعی

- ۱- اعجاز کیهان‌شناختی (حرکت‌های خورشید و نیروی جاذبه و ...)
- ۲- اعجاز پزشکی (مراحل خلقت انسان و ...)
- ۳- اعجاز زمین‌شناختی (حرکت زمین، کوه‌ها و ...)
- ۴- اعجاز هواشناسی (لقاح ابرها و ...)
- ۵- اعجاز زیست‌شناسی (لقاح گیاهان، زوجیت و ...)
- ۶- اعجاز صوتی قرآن
- ۷- اعجاز لونی (رنگ‌ها)

ج: بررسی اعجاز ریاضی قرآن

د: بررسی شباهت اعجاز علمی قرآن (تغییر علوم - تعارض علوم و آیات و ...)

منابع:

اصلی:

- پژوهشی در اعجاز علمی قرآن (ج ۱ و ۲)، محمد علی رضایی اصفهانی، پژوهش‌های تفسیر و علوم قرآن، ۱۳۸۵ ش.

فرعی:

- ۱- التمهيد في علوم القرآن (ج ۶)، محمدهادی معرفت، موسسه التمهيد، ۱۳۹۱هـ ش.
- ۲- مجله قرآن و علم، مركز تحقيقات قرآن كريم المهدى (ش ۵ - ۹).
- ۷- موسوعة الاعجاز العلمی في القرآن الكريم و السنة المطهرة، يوسف الحاج احمد، دار ابن حجر، ۱۴۲۸هـ ق.
- ۸- الموسوعة العلمية في اعجاز القرآن الكريم و السنة النبويه، الشيخ امجد فتحی و دكتور هاني بن مرعي القليني، المكتبة التوفيقية القاهرة، ۲۰۰۸م.
- ۹- موسوعة الذهبية في اعجاز القرآن الكريم و السنة النبويه، احمد مصـلفي متولي، دار ابن الجوزي قاهره، ۱۴۲۶هـ ق.
- ۱۰- من الاعجاز العلمی في القرآن الكريم، حسن ابوالعينين، مكتبة العبيكان رياض، ۱۴۲۵هـ ق.

۱۱- پایگاه‌های اینترنتی در مورد اعجاز علمی قرآن مثل:

- www.55a.net موسوعة الاعجاز العلمی في القرآن و السنة
- www.kaheelv.com عبد الدائم الكحيل
- www.nooran.org نوران رابطہ العالم الاسلاميه
- www.maknoon.com مکنون الاعجاز العلمی في القرآن
- www.Miracweb.net شبكة الاعجاز في القرآن و السنة
- www.Zelnaggar.com الاعجاز العلمی في القرآن و السنة
- www.afkaar.com افکار علمية
- www.aksharemazhabi.blogfa.com اسلام، قرآن، اعجاز

راه کارهای اجرایی:

- ۱- اعجاز علمی با رویکرد انتقادی بررسی شود تا موارد غیر علمی ردّ شود اما از موارد قابل دفاع و اهمیت آن‌ها غفلت نشود.
- ۲- برخی موضوعات و پایگاه‌ها و موسوعه‌های اعجاز علمی برای گزارش در کنفرانس و تحقیق به دانشجویان واگذار شود.
- ۳- در شماره ۵ مجله قرآن و علم تعداد زیادی منبع معرفی شده است که برای تحقیق دانشجویان مناسب است.

اعجاز علمی قرآن ۲

دروس پیشنهادی: ندارد	نظری	مشترک	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: اعجاز علمی قرآن ۲ عنوان درس به انگلیسی: Scientific Miracle (۲) Humanities
	عملی			۲	
	نظری	جبرانی		تعداد ساعت:	
	عملی			۳۲	
	نظری	تخصصی			
	عملی				
	نظری	اختیاری			
	عملی				
آموزش تکمیلی: دارد ☐ ندارد ☒					
آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار ☐					

هدف: بررسی ابعاد اعجاز قرآن در زمینه علوم انسانی

الف: کلیات

- ۱- اشاره‌ای به تعریف معجزه، اعجاز قرآن و وجوه آن
- ۲- مفهوم‌شناسی اعجاز علمی
- ۳- پیشینه اعجاز علمی قرآن
- ۴- بررسی مهم‌ترین منابع و موسوعه‌ها در مورد اعجاز علمی قرآن

ب: بررسی اعجاز علمی در حوزه علوم انسانی

- ۱- اعجاز تربیتی قرآن
- ۲- اعجاز اقتصادی قرآن
- ۳- اعجاز در نظام اخلاقی
- ۴- اعجاز اجتماعی قرآن
- ۵- اعجاز تاریخی قرآن
- ۶- و ...

ج: بررسی شبهات اعجاز علمی قرآن در زمینه علوم انسانی

منابع:

اصلی:

- علوم قرآن (اعجاز علمی قرآن)، محمد علی رضایی اصفهانی، انتشارات بین‌المللی المصطفی،

۱۳۹۰ هـ ش.

فرعی:

- ۱- الاعجاز الاقتصادي للقرآن الكريم، رفيق يونس المصري، دارالقلم دمشق، ۱۴۲۶هـ ق.
- ۲- الاعجاز الاقتصادي للقرآن الكريم، اسامة السيد عبد السمیع، دارالفکر الجامعی اسکندریه، ۲۰۰۸م.
- ۳- الاعجاز قصصی فی القرآن، دکتر سعید عطیة علی مطاوع، دار الافاق العربیه القاهره، ۲۰۰۶م.
- ۴- الاعجاز التربوی فی القرآن الكريم، مصطفى رجب، جدارا للكتاب العالمی، علم الكتب الحديث عمان، ۲۰۰۶م.
- ۵- التمهيد فی علوم القرآن (ج ۶)، محمد هادی معرفت، مؤسسه التمهيد، ۱۳۹۱هـ ش.
- ۶- مجله قرآن و علم، مرکز تحقیقات قرآن کریم المهدی (ش ۵ - ۹).
- ۷- موسوعة الاعجاز العلمی فی القرآن الكريم و السنة المطهره، يوسف الحاج احمد، دار ابن حجر، ۱۴۲۸هـ ق.
- ۸- الموسوعة العلمیة فی اعجاز القرآن الكريم و السنة النبویه، الشيخ ا. حد فتحی و دکتر هانی بن مرعی القلینی، المكتبه التوفیقیه القاهره، ۲۰۰۸م.
- ۹- موسوعة الذهبیة فی اعجاز القرآن الكريم و السنة النبویه، دکتر احمد مصطفى متولی، دار ابن الجوزی قاهره، ۱۴۲۶هـ ق.
- ۱۰- من الاعجاز العلمی فی القرآن الكريم، دکتر حسن ابوالعینین، مكتبه العبيکان ریاض، ۱۴۲۵هـ ق.
- ۱۱- پایگاههای اینترنتی در مورد اعجاز علمی قرآن مثل:

موسوعة الاعجاز العلمی فی القرآن و السنه www.55a.net

عبد الدائم الكحل www.kaheelv.com

نوران رابطہ العالم الاسلامیہ www.nooran.org

مکنون الاعجاز العلمی فی القرآن www.maknoon.com

شبكة الاعجاز فی القرآن و السنه www.Miracweb.net

الاعجاز العلمی فی القرآن و السنه www.Zelnaggar.com

افکار علمیه www.afkaar.com

اسلام، قرآن، اعجاز www.aksharemazhabi.blogfa.com

راه کارهای اجرایی:

- ۱- اعجاز علمی با رویکرد انتقادی بررسی شود تا موارد غیر علمی رد شود اما از موارد قابل دفاع و اهمیت آنها غفلت نشود.
- ۲- برخی موضوعات و پایگاهها و موسوعه‌های اعجاز علمی برای گزارش در کنفرانس و تحقیق به دانشجویان واگذار شود.
- ۳- در شماره ۵ مجله قرآن و علم تعداد زیادی منبع معرفی شده است که برای تحقیق دانشجویان مناسب است.

بررسی نظریه صرفه و آیات تحدی

دروس پیشیناز: ندارد	نظری	مشترک	نوع واحد	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: بررسی نظریه صرفه و آیات تحدی
	عملی				
	نظری	جبرانی		تعداد ساعت: ۳۲	
	عملی				
	نظری	نخصصی			
	عملی				
	نظری	اختیاری			
	عملی				
آموزش تکمیلی: دارد ☐ ندارد ☒ آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار ☐					

هدف: شناخت سیر نزول آیات تحدی و مفاد آنها و بررسی و نقد دلایل نظریه صرفه

الف: کلیات

- ۱- اشاره‌ای به تعریف اعجاز و اعجاز قرآن
- ۲- اشاره ای به تاریخ اعجاز قرآن

ب: آیات تحدی:

- ۱- آیات تحدی (مبارزه طلبی) (اسراء/ ۸۸؛ هود/ ۱۳؛ بقره/ ۲۳؛ یونس/ ۳۸؛ طور/ ۳۳-۳۴)
- ۲- قلمرو تحدی قرآن: (سه نوع شمول افرادی - احوالی - ازمائی)
- ۳- مرجع ضمیر «من مثله»
- ۴- راز اعجاز قرآن

ج: بررسی نظریه صرفه:

- ۱- سیر تاریخی پیدایش نظریه از نظام (۲۳۱ق) به بعد
- ۲- سه تقریر نظریه صرفه
- ۳- موافقان نظریه صرفه و دلایل آنها (ابوعثمان الحاجظ (م ۲۵۵ق) ابراهیم بن محمد الاسفراینی شافعی از اصحاب ابوالحسن اشعری (ت ۴۶۶ ق) و ابن حزم الاندلسی (ت ۴۵۶ ق) و راغب اصفهانی و ابن سنان الخفاجی (ت ۴۶۶ ق) و شیخ مفید (ت ۴۱۳ ق) و سید مرتضی (ت ۴۶۰ ق))
- ۴- مخالفان نظریه صرفه و دلایل آنها (فراء (۲۰۶ ق) در کتاب معانی القرآن و شیخ طوسی در الاقتصاد و ...)

منابع پیشنهادی:

- اصلی:

- ۱- التمهید فی علوم القرآن ج ۴، محمدهادی معرفت، موسسه التمهید، ۱۳۹۱ هـ ش.
- ۲- علوم قرآن (۲)، اعجاز قرآن، محمدعلی رضایی اصفهانی، انتشارات بین المللی المصطفی، ۱۳۹۰ هـ ش.

- فرعی:

- ۱- البرهان الکاشف عن اعجاز القرآن، زملکانی، رئاسة دیوان الاوقاف، ۱۳۹۴ هـ ق.
- ۲- شرح المواقف ج ۸، سید شریف جرجانی، الشریف الرضی، ۱۴۱۵ ق.
- ۳- اعجاز قرآن تاریخ و تحلیل آن، محسن قاسم پور، هستی نما، ۱۳۸۹ هـ ش.
- ۴- اعجاز قرآن، سید رضا مؤدب، با اضافات و اصلاحات، انتشارات جامعه المصطفی العالمیه، ۱۳۹۰ هـ ش.
- ۵- البیان، ابوالقاسم خویی، دارالثقلین، ۱۳۷۶ هـ ش.
- ۶- المیزان (ج ۱)، محمدحسین طباطبائی، مؤسسه الأعلمی، ۱۴۲۷ هـ ق.
- ۷- کتاب شناسی اعجاز قرآن، محمد علی رضایی کرمانی، جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۸۰ هـ ش.
- ۸- اعجاز القرآن وفکرته، احمد ارشد ارشاد الافغانی، انتشارات نعمت الله حنیف، ۱۴۰۶ هـ ق.

د: دروس اختیاری

گرایش اعجاز

اعجاز تشریحی

دروس پیشنهادی: ندارد		مشترک	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: اعجاز تشریحی عنوان درس به انگلیسی: Legislative Miracle	
	نظری	جبرانی		۲		
	عملی			تعداد ساعت:		
	نظری	تخصصی				۳۲
	عملی					اختیاری
	نظری					
	عملی					
	نظری					
عملی						
آموزش تکمیلی: دارد ☐ ندارد ☒ آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار ☐						

هدف: بررسی اعجاز قرآن در بُعد محتوایی به ویژه قانون گذاری

الف: کلیات

- ۱- اشاره‌ای به تعریف معجزه، اعجاز قرآن و وجوه آن
- ۲- مفهوم‌شناسی اعجاز تشریحی
- ۳- پیشینه اعجاز تشریحی قرآن
- ۴- بررسی مهم‌ترین منابع در مورد اعجاز تشریحی

ب: تاریخچه قانون گذاری و شیوه‌های آن:

- ۱- قوانین عرب جاهلی قبل از اسلام
- ۲- قوانین ایران و روم معاصر اسلام
- ۳- قوانین تحریف شده در تورات و انجیل
- ۴- قانون گذاری در نظام‌های عصر حاضر

ج: قانون گذاری قرآن

- ۱- منبع قوانین قرآن (وحی و ...)
- ۲- مبانی قانون گذاری در قرآن (عدالت و ...)
- ۳- قلمرو قوانین قرآن (فردی - اجتماعی - سیاسی - اقتصادی قضایی - حقوقی و ...)
- ۴- ویژگی‌های قوانین قرآن (موافق عقل، فطرت و ...)

د: اعجاز قانون گزاری قرآن (با توجه به امّی بودن پیامبر ﷺ)

- ۱- نظام حقوقی قرآن
- ۲- برخی از مهم‌ترین قوانین اعجاز آمیز قرآن
- ۳- نقش اعجاز آمیز قرآن در تحول قوانین و قانون‌گذاری در جامعه صدر اسلام

ه: معارف بلند قرآن و رابطه آن با قوانین عالی قرآن

و: بررسی شبهات پیرامون قانون‌گذاری و قوانین قرآن (به ویژه شبهات مستشرقان)

منابع:

اصلی:

- جزوه استاد

فرعی:

- ۱- التمهید فی علوم القرآن (ج ۶) محمد هادی معرفت، موسسه التمهید، ۱۳۹۱ ه. ش.
- ۲- البيان، ابوالقاسم خوبی، دارالثقلین، ۱۳۷۶ ه. ش.
- ۳- اعجاز قرآن، سید رضا مؤدب، انتشارات جامعه المصطفی العالمیه، ۱۳۹۰ ه. ش.
- ۴- مجله قرآن و مستشرقان مرکز تحقیقات قرآن کریم المهدی (ش ۱ - ۸).
- ۵ - مستشرقان و قرآن، محمد حسن زمانی، بوستان کتاب، ۱۳۸۵ ه. ش.
- ۶ الموسوعة الذهبية فی اعجاز القرآن الکریم والسنة النبویه، دکتر مصطفی متولی، دار ابن الجوزی قاهره، ۱۴۲۶ ه. ق.
- ۷- موسوعة الاعجاز العلمی فی القرآن و السنة، یوسف الحاج احمد، دار ابن حجر، ۱۴۲۸ ه. ق.

راه‌کارهای اجرایی:

- ۱- به بررسی مقایسه‌ای قوانین قرآن و عصر جاهلیت عرب و قوانین معاصر توجه شود و برتری‌های قوانین قرآنی بیان شود.
- ۲- برخی مصادیق قوانین اعجاز آمیز قرآن برای پژوهش به دانشجویان واگذار شود.

معجزات انبیاء در قرآن

دروس پیشنهادی: ندارد	نظری	مشترک	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: معجزات انبیاء در قرآن عنوان درس به انگلیسی: Miracles of Prophets in Quran	
	عملی			۲		
	نظری	جبرانی		تعداد ساعت:		
	عملی					۳۲
	نظری	تخصصی				
	عملی					
	نظری	اختیاری				
	عملی					
آموزش تکمیلی: دارد ☐ ندارد ☒ آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار ☐						

هدف: بررسی معجزات انبیاء بزرگ هم‌چون موسی (ع)، عیسی (ع)، ابراهیم (ع)، پیامبر اسلام (ص) در قرآن

الف: کلیات

۱- اشاره‌ای به تعریف معجزه

۲- تاریخچه بحث و مهم‌ترین منابع در این زمینه

ب: معجزات پیامبران اولوالعزم

۱- معجزات ابراهیم (ع) مثل سردی آتش و ...

۲- معجزات موسی (ع)، مثل ید بیضاء، عصا و ...

۳- معجزات عیسی (ع)، مثل: شفا دادن کور، زنده کردن مردگان، اخبار غیبی و ...

۴- معجزات پیامبر اسلام (ص)، مثل: اخبار غیبی به فتح مکه و پیروزی رومیان بر ایرانیان و ...

ج: معجزات پیامبران غیر اولوالعزم

۱- معجزات صالح پیامبر (ع)، مثل: شتر از کوه

۲- معجزات سلیمان پیامبر (ع)، مثل: حرکت با باد و ...

منابع:

اصلی:

۱- التمهید فی علوم القرآن، محمدهادی معرفت، مؤسسه التمهید، ۱۳۹۱ ه. ش.

۲- تفاسیر قرآن، مثل: مجمع البیان، المیزان، نمونه، نورالثقلین، مفاتیح الغیب، الدر المنثور، ذیل آیات مربوطه

فرعی:

- ۱- معجزه‌شناسی، محمد باقر سعیدی روشن، موسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر، ۱۳۷۹ ه ش.
- ۲- النبوة والاعجاز في القرآن والسنة، علاء الدين شمس الدين المدرس الكيلاني، دارالکتب العلمیه، ۱۴۰۹ ه ق
- ۳- کتاب‌های تاریخ انبیاء، از جمله تألیف حسین عمادزاده، اسلام، ۱۳۷۹ ه ش و ...

مستشرقان و اعجاز قرآن

دروس پیش‌نیاز: ندارد	نظری	مشترک	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: مستشرقان و اعجاز قرآن عنوان درس به انگلیسی: Orientalists and Miracle of Quran	
	عملی			۲		
	نظری	جبرانی		تعداد ساعت:		
	عملی					۳۲
	نظری	تخصصی				
	عملی					
	نظری	اختیاری				
	عملی					
آموزش تکمیلی: دارد ☐ ندارد ☒ آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار ☐						

هدف: بررسی و نقد شبهات پیرامون اعجاز قرآن و معارضه طلبی با قرآن توسط مستشرقان

الف: کلیات

- ۱- اشاره‌ای به تعریف معجزه و اعجاز قرآن و وجوه آن
 - ۲- اشاره‌ای به تحدی قرآن و قلمرو آن
 - ۳- تاریخچه بحث و مهم‌ترین منابع در این زمینه
 - ۴- مبانی و راهکارهای نظری تعارض
- ب: وجوه اعجاز قرآن از نگاه مستشرقان موافق**
- ج: بررسی شبهات اعجاز از نگاه مستشرقان مخالف**

- ۱- نقش اشعار جاهلی
- ۲- مصادر قرآن
- ۳- اشکالات ادبی

د: بررسی شبهات جدید اعجاز قرآن

- ۱- آیات غرانیق (شیطانی)
- ۲- تعارض با سوره حمد در کتاب حسن الایجاز
- ۳- سوره‌های ساختگی (تجسد، ایمان، مسلمون، وصایا و ...)

ه: بررسی مقالات مرتبط با اعجاز قرآن

اعجاز قرآن)) (۵۲۶-۵۲۶، vol. ۲، pp. ۲۰۰۲، «Inimitability»

منابع:

اصلی:

- ۱- اعجاز قرآن از دیدگاه مستشرقان، رئیس اعظم شاهد، مرکز جهانی علوم اسلامی، ۱۳۸۶ ه. ش.
- ۲- شبهات و ردود، محمدهادی معرفت، موسسه التمهید، ۱۳۸۹ ه. ش.
- ۳- الدفاع عن القرآن ضد منتقدیه، عبدالرحمن بدوی، مکتبه مدبولی الصغیر قاهره، ۱۹۹۸ م.
- ۴- قرآن و مستشرقان، دکتر محمد حسن زمانی، بوستان کتاب، ۱۳۸۵ ه. ش.
- ۵- دائره المعارف قرآن لایدن، مک اولیف، حکمت، ۱۳۹۰ ه. ش.
- ۶- بررسی دیدگاه شرق شناسان درباره اسطوره‌انگاری گزاره های تاریخی قرآن محمد حسن زمانی، غلام حسین ناطقی، مجله قرآن پژوهی خاورشناسان، ش ۲، مرکز تحقیقات قرآن کریم المهدی (عج)، پاییز و زمستان ۱۳۸۸ ه. ش.
- ۷- افسانه غرائق و بهره‌برداری‌های خاورشناسان، سید عیسی مسترحمی، مجله قرآن پژوهی خاورشناسان، ش ۷، مرکز تحقیقات قرآن کریم المهدی (عج)، پاییز و زمستان ۱۳۸۸ ه. ش.
- ۸- مبانی نظری مستشرقان در مورد تناقضات قرآن، محمدعلی رضایی اصفهانی، محمد الله حلیم‌اف، مجله تخصصی قرآن پژوهی خاورشناسان، ش ۶، مرکز تحقیقات قرآن کریم المهدی (عج)، بهار و تابستان ۱۳۸۸ ه. ش.

فرعی:

- ۱- اعجاز قرآن، سید رضا مؤدب، انتشارات جامعه المصطفی العالمیه، ۱۳۹۰ ه. ش.
- ۲- پژوهشی در اعجاز علمی قرآن، محمد علی رضایی اصفهانی، پژوهش های تفسیر و علوم قرآن، ۱۳۸۵ ه. ش.
- ۳- مجله تخصصی قرآن و علم، مرکز تحقیقات قرآن کریم المهدی (۹-۱).
- ۴- مجله تخصصی قرآن پژوهی خاورشناسان، مرکز تحقیقات قرآن کریم المهدی (۱۱-۱).

هـ: دروس تخصصی

گرایش مستشرقان

دوره‌های استشراق

دروس پیشنهادی: ندارد	نظری	مشترک	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: دوره‌های استشراق عنوان درس به انگلیسی: Periods of Orientalism
	عملی			۲	
	نظری	جبرانی		تعداد ساعت:	
	عملی				
	نظری	تخصصی			
	عملی				
نظری	اختیاری				
عملی					
آموزش تکمیلی: دارد ☐ ندارد ☒ آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار ☐					

هدف: شناخت تاریخ استشراق و تحلیل دوره‌های آن

الف: کلیات

- ۱- مفهوم‌شناسی استشراق
- ۲- بررسی مهم‌ترین منابع بحث

ب: مراحل تاریخی استشراق

- ۱- شرق‌شناسی عام (قرن ۶ - ۸ م)
- ۲- مرحله آشنایی با اسلام (عصر ظهور اسلام)
- ۳- اسلام‌شناسی فردی و مغرضانه
- ۴- ترجمه قرآن توسط کلیسا
- ۵- دوره مقارن جنگ‌های صلیبی
- ۶- دوره انتقال علوم از کشورهای اسلامی به غرب
- ۷- دوره چاپ کتاب‌های اسلامی و ضد اسلامی
- ۸- استشراق استعماری
- ۹- استشراق علمی
- ۱۰- شیعه‌شناسی مستشرقان

ج: مکاتب استشرافی

- ۱- استشراق تبشیری
- ۲- استشراق استعماری
- ۳- استشراق علمی

منابع:

- اصلی:

شرق شناسی و اسلام شناسی غربیان، محمدحسن زمانی، بوستان کتاب، ۱۳۸۶ ه ش.

- فرعی:

- ۱- مجله تخصصی قرآن و مستشرقان، مرکز تحقیقات قرآن کریم المهدی (ش ۱ - ۱۱).
- ۲- سیر تاریخی و ارزیابی اندیشه شرق شناسی، محمد دسوقی، ترجمه افتخارزاده، نشر هزاران، ۱۳۷۶ ه ش.
- ۳- شرق شناسی ادوارد سعید، ترجمه عبدالرحیم گواهی، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۱ ه ش.
- ۴- فرهنگ کامل خاورشناسان، عبدالرحمان بدوی، ترجمه شکرالله خاکرند، حوزه علمیه قم دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۵ ه ش.
- ۵- مطالعات اسلامی در غرب، محسن الویری، سمت، ۱۳۸۱ ه ش.
- ۶- آراءالمستشرقین حول القرآن الکریم و تفسیره، عمر ابن ابراهیم رضوان، دار طیبه، ۱۹۹۲ م.
- ۷- الاستشراق اهدافه و وسائله، محمد فتح الله زیاری، کلیه الدعوه الاسلامیه، ۲۰۰۲ م.
- ۸- الاسلام و الاستشراق، صالح زهرالدین، دارالندوه الجدیده، ۱۴۱۲ ه ش.

راه کارهای اجرایی:

- ۱- به شبهات مستشرقان توجه و پاسخ های مناسب در کلاس ارائه شود.
- ۲- به اهداف و انگیزه های مثبت و منفی مستشرقان توجه داده شود.
- ۳- به برتری تمدن اسلامی بر تمدن غرب و توطئه های مستشرقان در این زمینه توجه داده شود.

مستشرقان و علم قرآن ۱

دروس پیشیناز: ندارد	نظری	مشترک	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: مستشرقان و علوم قرآن ۱ عنوان درس به انگلیسی: Orientalists and Quran Sciences (1)	
	عملی			۲		
	نظری	جبرانی		تعداد ساعت:		
	عملی					۳۲
	نظری	تخصصی				آموزش تکمیلی: دارد ☐ ندارد ☒
	عملی					
نظری	اختیاری	آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار ☐				
عملی						

هدف: بررسی و نقد دیدگاه‌ها و شبهات مستشرقان پیرامون علوم قرآن

الف: کلیات

- ۱- اشاره‌ای به تعریف استشراق و دوره‌های آن
- ۲- تاریخچه بحث و مهم‌ترین منابع در این زمینه
- ۳- اشاره‌ای به تقسیمات مباحث علوم قرآن و منابع آن

ب: محورهای علوم قرآنی در مطالعات مستشرقان

- ۱- وحی و مصادر قرآن (شبه اقتباس از تورات و انجیل)
- ۲- جمع قرآن (شبهه اختلاف مصاحف)
- ۳- اختلاف قرائات (دیدگاه گلدزیهر)
- ۴- تاریخ‌گذاری قرآن و مباحث مکی و مدنی
- ۵- و ...

منابع:

- اصلی:

مستشرقان و قرآن، محمد حسن زمانی، بوستان کتاب، ۱۳۸۸ ه. ش.

- فرعی:

- ۱- مستشرقان و تاریخ‌گذاری قرآن، محمدجواد اسکندرلو، پژوهش‌های تفسیر و علوم قرآن، ۱۳۸۵ ه. ش.
- ۲- دائرة المعارف قرآن لیدن مک اولیف، انتشارات بریل، ۲۰۰۶ م.
- ۳- قرآن یک دائرة المعارف، اولیور لیمن، انتشارات راتلج، ۲۰۰۵ م.
- ۴- شرق‌شناسی ادوارد سعید، ترجمه عبدالرحیم گواهی، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۱ ه. ش.
- ۵- فرهنگ کامل خاورشناسان، عبدالرحمان بدوی، ترجمه شکرالله خاکرند، حوزه علمیه قم دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۵ ه. ش.

- ۶- شرق شناسی ادوارد سعید، ترجمه عبدالرحیم گواهی، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۱ ه. ش.
- ۷- فرهنگ کامل خاورشناسان، عبدالرحمان بدوی، ترجمه شکرالله خاکنند، حوزه علمیه قم دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۵ ه. ش.
- ۸- مطالعات اسلامی در غرب، محسن الویری، سمت، ۱۳۸۱ ه. ش.
- ۹- آراء المستشرقین حول القرآن الکریم و تفسیره، عمر ابن ابراهیم رضوان، دار طیبه، ۱۹۹۲ م.
- ۱۰- الاستشراق اهدافه و وسائله، محمد فتح الله زیاری، کلیه الدعوه الاسلامیه، ۲۰۰۲ م.
- ۱۱- الاسلام و الاستشراق، صالح زهرالدین، دارالندوه الجدیده، ۱۴۱۲ ه. ش.

راه کارهای اجرایی:

- ۱- در کلاس شبهاست مستشرقان مطرح و پاسخهای مناسب داده شود.
- ۲- برخی مقالات علوم قرآنی دائره المعارف قرآن لیدن و اولیور لیمن برای تحقیق به دانشجویان واگذار شود.

مستشرقان و علوم قرآن ۲

دروس پیشیناز: ندارد	نظری	مشترک	نوع واحد	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: مستشرقان و علوم قرآن ۲ عنوان درس به انگلیسی: Orientalists and Quran Sciences (۲)
	عملی			تعداد ساعت: ۳۲	
	نظری	جبرانی			
	عملی				
	نظری	تخصصی			
	عملی				
	نظری	اختیاری			
	عملی				
آموزش تکمیلی: دارد ☐ ندارد ☒ آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار ☐					

هدف: بررسی آراء مستشرقان پیرامون نسخ آیات و تحریف قرآن کریم

سرفصل دروس:

الف: کلیات

- ۱- مفهوم‌شناسی پیشینه بحث، کتاب‌شناسی
 - ۲- انگیزه مستشرقان از متهم ساختن مسلمانان به تحریف
- ب: مستشرقان منصف و موضع آنان در صیانت قرآن از تحریف**

- ۱- دیدگاه شوالی
 - ۲- دیدگاه رودی پارت
 - ۳- دیدگاه موننگمیری وات
 - ۴- دیدگاه موریس بوکای
- ج: مستشرقان قائل به تحریف**

- ۱- رژی بلاشر (ادعای عدم ثبت آیات مکی در قرآن)
- ۲- میخائیل براشر (تحریف قرآن از دیدگاه شیعیان)
- ۳- فرانتز بول (اتهام به شیعیان در دایره المعارف اسلام)
- ۴- اتان کلبرگ (اتهام تحریف به شیعیان)
- ۵- کازانووا (اختلاف قرائات نشانگر عدم ثبات متن قرآن)
- ۶- گلدزیهر (اختلاف قرائات نشانگر عدم ثبات متن قرآن)
- ۷- دیدگاه نولدکه
- ۸- دیدگاه هرشفلد

د: معارضه با قرآن در شبکه اینترنت

- ۱- سوره مسلمون
- ۲- سوره الايمان
- ۳- سوره الوصايا
- ۴- سوره تجسد

ه: نسخ آیات

- ۱- مفهوم‌شناسی نسخ
- ۲- اقسام نسخ
- ۳- بررسی رابطه نسخ و تحریف از منظر مستشرقان
- ۴- بررسی رابطه نسخ و جاودانگی از منظر مستشرقان

منابع:

- ۱- تاریخ قرآن، تئودور نولدکه، ترجمه جورج تامر، دار نشر جورج المز، ۲۰۰۰ م.
 - ۲- درآمدی بر قرآن، رژی بلاشر، ترجمه اسد الله مبشری، نشر ارغنون، ۱۳۷۲ ه. ش.
 - ۳- الفكر الاستشراقی تاریخه و تقویمه، محمود دسوقی، موسسه التوحید للنشر الثقافی، ۱۴۱۶ ه. ق.
 - ۴- صیانه القرآن من التحریف، محمد هادی معرفت، دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۸۶ ه. ش.
 - ۵- مستشرقان و قرآن، محمد حسن زمانی، بوستان کتاب، ۱۳۸۸ ه. ش.
 - ۶- التمهید فی علوم القرآن، محمد هادی معرفت، موسسه فرهنگی تمهید، ۱۳۸۶ ه. ش.
 - ۷- تفاسیر قرآن ذیل آیات مربوطه، مثل المیزان.
 - ۸- سلامه القرآن عن التحریف، فتح الله نجارزادگان، پیام آزادی، ۱۳۷۸ ه. ش.
 - ۹- مجله تخصصی قرآن پژوهی خاورشناسان، مرکز تحقیقات قرآن کریم المهدی (ش ۱-۱۰).
 - ۱۰- دائره المعارف قرآن لیدن مک اولیف، انتشارات بریل، ۲۰۰۶ م.
 - ۱۱- دائره المعارف اسلام، Encyclopedia of the Islam _ EQ، لیدن، ۲۰۰۰ م.
 - ۱۲- اعجاز قرآن از دیدگاه مستشرقان، رئیس اعظم شاهد، مرکز جهانی علوم اسلامی، ۱۳۸۵ ه. ش.
 - ۱۳- بررسی مسئله تحریف قرآن در دائره المعارف قرآن لیدن، مرکز تحقیقات قرآن کریم المهدی، بررسی و نقد: محمد جواد اسکندرلو - سکینه حقانی، مجله قرآن پژوهی خاورشناسان، ش ۵.
 - ۱۴- ادعاهای مستشرقان در مورد تحریف قرآن، مرکز تحقیقات قرآن کریم المهدی، بررسی: عیسی متقی‌زاده - محمد خوران، مجله قرآن پژوهی خاورشناسان، ش ۵.
۱۵. «Abrogation.» ۲۰۰۱، vol. ۱، pp. ۱۱-۱۹. (نسخ)
۱۶. «Revision and alteration.» ۲۰۰۴، vol. ۴، pp. ۴۴۸-۴۵۱. (قرآن) (تغییر و تحریف)
۱۷. «Forgery.» ۲۰۰۲، vol. ۲، pp. ۲۴۲-۲۴۴. (جعل و تحریف)

مستشرقان و سنت

دروس پیشیناز: تدارد	نظری	مشترک	نوع واحد	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: مستشرقان و سنت عنوان درس به انگلیسی: Orientalists and Sunnah
	عملی				
	نظری	جبرانی		تعداد ساعت: ۳۲	
	عملی				
	نظری	تخصصی			
	عملی				
	نظری	اختیاری			
	عملی				
آموزش تکمیلی: دارد ☐ ندارد ☒ آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار ☐					

هدف: بررسی و نقد دیدگاه‌های مستشرقان در مورد سنت پیامبر ﷺ و اهل بیت 

الف: کلیات

- ۱- اشاره‌ای به تعریف استشرق و دوره‌های آن
- ۲- اشاره‌ای به تعریف سنت، حدیث، اقسام و اعتبار آن‌ها
- ۳- تاریخچه بحث و بررسی مهم‌ترین منابع آن

ب: مستشرقان و سنت پیامبر ﷺ

- ۱- دیدگاه مستشرقان در مورد پیامبر اسلام ﷺ (با تأکید بر بررسی مقاله محمد ﷺ در دائرة المعارف لیدن)
- ۲- بررسی شبهات مستشرقان در مورد سخنان و حیاتی پیامبر ﷺ (وحی طبیعی - آیات شیطانی - تأثیرپذیری از فرهنگ جاهلی و یهود و مسیحیت و ...)
- ۳- دیدگاه مستشرقان در مورد احادیث (با تأکید بر بررسی مقاله «حدیث و قرآن» در دائرة المعارف لیدن)

ج: مستشرقان و اهل بیت 

- ۱- دیدگاه مستشرقان در مورد اهل بیت پیامبر ﷺ (با تأکید بر بررسی مقاله اهل بیت  و خاندان پیامبر در دائرة المعارف قرآن لیدن)
- ۲- دیدگاه مستشرقان در مورد شیعه و صحابه (با تأکید بر بررسی مقاله شیعه - تشیع - صحابه در دائرة المعارف قرآن لیدن)

منابع:

- اصلی:

- ۱- مستشرقان و قرآن، محمد حسن زمانی، بوستان کتاب، ۱۳۸۸ ه. ش.
- ۲- مستشرقان و حدیث، شهلا شینی میرزا، نشر هستی نما، ۱۳۸۵ ه. ش.

- فرعی:

- ۱- مقاله «حضرت محمد و اهل بیت» و «حدیث و قرآن» در دائرة المعارف قرآن لیدن، مک اولیف، دائرة المعارف قرآن لیدن، انتشارات بریل، ۲۰۰۶ م.
- ۲- مقاله «حدیث» در دائرة المعارف اسلام، دائرة المعارف اسلام، Encyclopedia of the Islam _ EQ، لیدن، ۲۰۰۰ م.
- ۳- محمد فی المدینه، ویلیام مونگمری وات، ترجمه شعبان برکات، المكتبة العصرية، بی تا.
- ۴- محمد صلی الله علیه و سلم فی مکه، ویلیام مونگمری وات، ترجمه عیسی عبد الرحمن، الهیئه المصریه العامه للکتاب، ۲۰۰۲ م.
- ۵- محمد پیامبر و سیاستمدار، ویلیام مونگمری وات، ترجمه اسماعیل وال زاده، کتابفروشی اسلامیة، ۱۳۴۴ ه. ش.
- ۶- عذر تقصیر در پیشگاه محمد و قرآن، جان دیون پورت، ترجمه غلامرضا سعیدی، تصحیح حسن توانایان فرد، جهان رایانه کوثر، ۱۳۸۶ ه. ش.
- ۷- محمد ستاره‌ای که در مکه درخشید، کلود آتین ساواری، ترجمه عنایت الله شکبیا پور، موسسه مطبوعاتی فرخی، ۱۳۴۶ ه. ش.
- ۸- محمد در اروپا، مینو صنمی، نشر اطلاعات، ۱۳۸۲ ه. ش.
- ۹- مستشرقان و تاریخ گذاری قرآن، محمدجواد اسکندرلو، پژوهشها ی تفسیر و علوم قرآن، ۱۳۸۵ ه. ش.
- ۱۰- دائرة المعارف قرآن لیدن مک اولیف، انتشارات بریل، ۲۰۰۶ م.
- ۱۱- قرآن یک دائرة المعارف، اولیور لیمن، انتشارات راتلج، ۲۰۰۵ م.
- ۱۲- مجله تخصصی قرآن و مستشرقان، مرکز تحقیقات قرآن کریم المهدی (ش ۱) - ۱۳۷۶ ه. ش.
- ۱۳- سیر تاریخی و ارزیابی اندیشه شرق شناسی، محمد دسوقی، ترجمه افتخارزاده، نشر هزاران، ۱۳۷۶ ه. ش.
- ۱۴- شرق شناسی ادوارد سعید، ترجمه عبدالرحیم گواهی، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۱ ه. ش.
- ۱۵- فرهنگ کامل خاورشناسان، عبدالرحمان بدوی، ترجمه شکرالله خاکرند، حوزه علمیه قم دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۵ ه. ش.
- ۱۶- مطالعات اسلامی در غرب، محسن الویری، سمت، ۱۳۸۱ ه. ش.
- ۱۷- آراء المستشرقین حول القرآن الکریم و تفسیره، عمر ابن ابراهیم رضوان، دار طیبه، ۱۹۹۲ م.
- ۱۸- الاستشراق اهدافه و وسائله، محمد فتح الله زیاری، کلیه الدعوه الاسلامیه، ۲۰۰۲ م.
- ۱۹- الاسلام و الاستشراق، صالح زهرالدین، دارالندوه الجدیده، ۱۴۱۲ ه. ش.

راه کارهای اجرایی:

- ۱- برخی مقالات مرتبط در دائره المعارف های قرآن لیدن، اولیور لیمن و اسلام برای نقد و تحقیق به دانش جویان واگذار شود.
- ۲- به شبهات مستشرقان توجه و پاسخ مناسب ارائه شود.

مستشرقان و تفسیر قرآن

دروس پیشیناز: ندارد	نظری	مشترک	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: مستشرقان و تفسیر قرآن عنوان درس به انگلیسی: Orientalists and Interpretation	
	عملی			۲		
	نظری	جبرانی		تعداد ساعت:		
	عملی					۳۲
	نظری	تخصصی				
	عملی					
	نظری	اختیاری				
	عملی					
آموزش تکمیلی: دارد ☐ ندارد ☒						
آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار ☐						

هدف: بررسی دیدگاه‌های مستشرقان در مورد تفسیر و معارف قرآن و نقد شبهات آنان

الف: کلیات

- ۱- اشاره‌ای به تعریف استشراق و دوره‌های آن
 - ۲- اشاره‌ای به تعریف و تفسیر و معارف قرآن
 - ۳- تاریخچه بحث و معرفی مهم‌ترین منابع در این زمینه
- ب: تفسیر قرآن و دوره‌های آن از دیدگاه مستشرقان**

ج: تفاسیر ترتیبی و موضوعی مورد استناد در آثار مستشرقان

کم توجهی به منابع و تفاسیر شیعه در آثار مستشرقان

د: معارف قرآن در آراء مستشرقان:

۱- جامعیت معارف قرآن

۲- قانون‌گذاری قرآن

۳- جبر و اختیار

۴- جهاد در قرآن

۵- جایگاه زن در قرآن (حجاب - تعدد زوجات - ارث)

۶- و ...

هـ: بررسی شبهات مستشرقان در مورد معارف قرآن (توهم تناقض در آیات)

منابع:

- اصلی:

مستشرقان و قرآن، محمد حسن زمانی، بوستان کتاب، ۱۳۸۸ هـ ش.

- فرعی:

- ۱- دایره المعارف قرآن لیدن مک اولیف، انتشارات پرپل، ۲۰۰۶ م.
- ۲- قرآن یک دایره المعارف، اولیور لیمن، انتشارات راتلج، ۲۰۰۵ م.
- ۳- مجله تخصصی قرآن و مستشرقان، مرکز تحقیقات قرآن کریم المهدی (ش ۱ - ۸).
- ۴- سیر تاریخی و ارزیابی اندیشه شرق شناسی، محمد دسوقی، ترجمه افتخارزاده، نشر هزاران، ۱۳۷۶ هـ ش.
- ۵- شرق شناسی ادوارد سعید، ترجمه عبدالرحیم گواهی، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۱ هـ ش.
- ۶- فرهنگ کامل خاورشناسان، عبدالرحمان بدوی، ترجمه شکرالله خاگرد، حوزه علمیه قم دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۵ هـ ش.
- ۷- مطالعات اسلامی در غرب، محسن الویری، سمت، ۱۳۸۱ هـ ش.
- ۸- آراءالمستشرقین حول القرآن الکریم و تفسیره، عمر ابن ابراهیم رضوان، دار طیبه، ۱۹۹۲ م.
- ۹- الاستشراق اهدافه و وسائله، محمد فتح الله زیاری، کلیه الدعوه الاسلامیه، ۲۰۰۲ م.
- ۱۰- الاسلام و الاستشراق، صالح زهرالدین، دارالتدوئه الجدیده، ۱۴۱۲ هـ ش.

راه کارهای اجرایی:

برخی مقالات جدید مستشرقان در مورد سرفصل‌ها در دایره المعارف قرآن لیدن و اولیور لیمن و دایره المعارف اسلام توجه شود. از جمله مقاله تفسیر در دوره باستان و دوره جدید دایره المعارف لیدن و مقاله تفسیر در دایره المعارف اسلام. مقالات مربوط به برخی معارف و تفاسیر قرآن در دایره المعارف‌های فوق برای نقد و پژوهش و کنفرانس به دانش پژوهان واگذار شود.

و: دروس اختیاری

گرایش مستشرقان

قرآن و عهدین

دروس پیشنهادی: ندارد	نظری	مشترک	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: قرآن و عهدین عنوان درس به انگلیسی: Quran and Testaments	
	عملی			۲		
	نظری	جبرانی		تعداد ساعت:		
	عملی					۳۲
	نظری	تخصصی				
	عملی					
	نظری	اختیاری				
	عملی					
آموزش تکمیلی: دارد ☐ ندارد ☒ آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار ☐						

هدف: شناخت تورات و انجیل‌های چهارگانه و ملحقات آن‌ها و مقایسه آن‌ها با قرآن و نشان دادن برتری‌های قرآن.

سرفصل دروس:

- ۱- آشنایی اجمالی با تاریخ تورات و ملحقات آن‌ها
- ۲- آشنایی اجمالی با تاریخ انجیل‌های چهارگانه و ملحقات آن‌ها و نویسندگان آن‌ها
- ۳- آشنایی با انجیل برنابا
- ۴- معرفی چند شرح و تفسیر کتاب مقدس
- ۵- آشنایی با تاریخچه اجمالی تثلیث و تصویرها و توجیهاات آن و قضاوت قرآن در رابطه با آن
- ۶- بررسی عروج عیسی علیه السلام از منظر قرآن و عهد جدید
- ۷- مقایسه داستان آدم علیه السلام و حوا و لوط علیه السلام در قرآن و عهد قدیم
- ۸- جایگاه تورات و انجیل از منظر قرآن و بررسی تحریف آن‌ها
- ۹- مبانی کلامی مشترک در قرآن و عهدین

منابع پیشنهادی:

- اصلی:

- ۱- نگاهی به ادیان زنده جهان؛ حسین توفیقی، مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خاوران، ۱۳۷۷ ه.ش.
- ۲- کتاب مقدس (تورات و انجیل‌ها و ملحقات)
- ۳- انجیل برنابا، ترجمه سردار کابلی، مجتمع فرهنگی و هنری نوراندیش، ۱۳۷۱ ه.ش.

- فرعی:

- ۱- قاموس کتاب مقدس؛ جیمز هاکس، نشر اساطیر، ۱۳۷۷ ه. ش.
- ۲- چهار مقاله درباره مسیحیت و عهدین؛ هیئت تحریریه در راه حق، موسسه در راه حق، ۱۳۶۱ ه. ش.
- ۳- حقیقت مسیحیت؛ هیئت تحریریه در راه حق، موسسه در راه حق، ۱۳۶۱ ه. ش.
- ۴- سیر تاریخی انجیل بارنابا؛ حسین توفیقی، موسسه در راه حق، ۱۳۶۱ ه. ش.

راه کارهای اجرایی:

- ۱- در بررسی و مقایسه قرآن و عهدین به تحریف ناپذیری قرآن و برتری های آن اشاره شود.
- ۲- برخی از قسمت های کتاب مقدس در کلاس خوانده و بررسی شود.

جامعیت قرآن و مقتضیات زمان

دروس پیشیاز: ندارد	نظری	مشترک	نوع واحد	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: جامعیت قرآن و مقتضیات زمان عنوان درس به انگلیسی: Universality of Quran and Requirements of Time			
	عملی							
	نظری	جبرانی		تعداد ساعت:				
	عملی			۳۲				
	نظری	تخصصی						
	عملی							
	نظری	اختیاری						
	عملی							
آموزش تکمیلی: دارد ☐ ندارد ☒								
آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار ☐								

هدف: شناخت دلایل و ابعاد جامعیت و جاودانگی قرآن و راهکارهای پاسخ‌گویی آن به نیازهای انسان معاصر

الف: کلیات

- ۱- مفهوم‌شناسی جامعیت و جاودانگی و مقتضیات زمان
 - ۲- تاریخچه بحث و معرفی مهم‌ترین منابع در این زمینه
- ب: جهانی بودن قرآن و دلایل آن (آیات للعالمین و ...)**
- ج: جاودانی بودن قرآن و دلایل آن:**

- ۱- دلایل درون متنی (آیه اکمال، آیه تبیاناً لکل شیء و ...)
 - ۲- دلایل برون متنی (خاتمیت پیامبر اسلام ﷺ - اعجاز قرآن و ...)
- د: ابعاد جامعیت قرآن:**

- ۱- توجه به نیازهای دنیوی و اخروی بشر
 - ۲- توجه به نیازهای مادی و معنوی و علمی بشر
 - ۳- توجه به ابعاد زندگی انسان (اجتماعی - سیاسی - اقتصادی - مدیریتی - حقوقی - بهداشتی و ...)
- تذکر: به قلمرو قرآن در این زمینه توجه شود. (حداکثری یا حداقلی)

هـ: راهکارهای پاسخ‌گویی به نیازهای انسان معاصر:

- ۱- از طریق قاعده جری
- ۲- از طریق بطون
- ۳- از طریق سنت پیامبر ﷺ و اهل بیت علیهم‌السلام
- ۴- از طریق عقل و اجتهاد
- ۵- از طریق توجه به احکام ثانوی و حکومتی
- ۶- از طریق توجه به تفسیر علمی (با توجه به علوم روز)

و: نقد و بررسی شبهات جامعیت قرآن (به ویژه دیدگاه‌های مستشرقان)

منابع پیشنهادی:

- اصلی:

جزوه استاد

- فرعی:

- ۱- قرآن و چگونگی پاسخ‌گویی به نیازهای زمان، دکتر ابراهیم کلانتری، نشر معارف، ۱۳۸۲ هـ ش.
- ۲- اسلام و مقتضیات زمان، مرتضی مطهری، صدرا، ۱۳۹۰ هـ ش.
- ۳- راهکارهای پاسخ‌گویی قرآن به نیازهای انسان معاصر با تأکید بر دیدگاه‌های شهید مطهری، محمد علی رضائی اصفهانی، مجله کوثر معارف، ش ۶.
- ۴- تجلی جاودانگی قرآن در قاعده جری، محمد علی رضائی اصفهانی، مجله اندیشه دینی، ش ۲۵.
- ۵- مجله قرآن و علم، مرکز تحقیقات قرآن کریم المهدی (ش ۱ - ۶).
- ۶- مستشرقان و قرآن، محمد حسن زمانی، بوستان کتاب، ۱۳۸۸ هـ ش.

مستشرقان و شیعه و اهل بیت (ع)

دروس پیشنهادی: ندارد	نظری	مشترک	نوع واحد	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: مستشرقان و شیعه و اهل بیت (ع)	
	عملی					
	نظری	جبرانی		تعداد ساعت: ۳۲		عنوان درس به انگلیسی: Orientalists and Shia and Household (AS)
	عملی					
	نظری	تخصصی				
	عملی					
	نظری	اختیاری				
	عملی					
آموزش تکمیلی: دارد ☐ ندارد ☒						
آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار ☐						

هدف: بررسی و نقد دیدگاه‌های مستشرقان در مورد اهل بیت (ع) و فرزندان و همسران پیامبر (ص) و شیعه

سرفصل‌ها

الف: کلیات

- ۱- مفهوم‌شناسی، اهل بیت (ع) در قرآن از نگاه شیعه، اهل سنت و مستشرقان
- ۲- اهمیت و تاریخچه بحث اهل بیت (ع)
- ۳- مصادیق اهل بیت (ع) در آیه تطهیر
- ۴- ویژگی‌های اهل بیت (ع) از نظر مستشرقان
- ۵- عصمت و حجیت سیره اهل بیت (ع) از نگاه مستشرقان
- ۶- بررسی آراء مستشرقان نسبت به همسران پیامبر (ص) در قرآن: خدیجه، عایشه، زینب
- ۷- بررسی آراء مستشرقان در مورد شیعه و تشیع

منابع:

- اصلی:

- ۱- تصویر اهل بیت پیامبر (ص) در دایره المعارف اسلام، دایره المعارف لایدن
- ۲- مدخل اهل بیت پیامبر (ص) در دایره المعارف قرآن لایدن، ج ۲؛
- ۳- مدخل اهل بیت (ع)، دایره المعارف قرآن لایدن، ج ۴؛
- ۴- مدخل اهل بیت (ع)، دایره المعارف قرآن اولیور لیمن؛
- ۵- مدخل شیعه، دایره المعارف قرآن لیدن، ج ۴؛
- ۶- مدخل شیعه در دایره المعارف قرآن اولیور لیمن؛
- ۷- مدخل فاطمه (س)، دایره المعارف قرآن لیدن، ج ۲؛
- ۸- مدخل خدیجه (س)، دایره المعارف قرآن لایدن، ج ۳؛
- ۹- مدخل همسران پیامبر (ص)، دایره المعارف قرآن لایدن، ج ۵؛
- ۱۰- مدخل امهات المؤمنین، دایره المعارف قرآن اولیور لیمن؛

- ۱۱- مدخل «حفصه»، دائره المعارف قرآن لايدن، ج ۲؛
۱۲- مجله تخصصی قرآن پژوهی خاورشناسان، مرکز تحقیقات قرآن کریم المهدی (ش ۱-۱۰).
۱۳- مقاله «اهل بیت»، مجید معارف و سمیه سادات اعتصامی، مجله قرآن پژوهی خاورشناسان، ش ۱۰.
۱۴- مقاله «شیعه و تشیع»، سید رضا مؤدب و سید محمد موسوی مقدم، مجله قرآن پژوهی خاورشناسان، ش ۴.

ز: دروس تخصصی

گرایش ادبی

تفسیر ادبی قرآن

دروس پیشنهادی: ندارد	نظری	مشترک	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: تفسیر ادبی قرآن عنوان درس به انگلیسی: Literary Interpretation of Quran
	عملی			۲	
	نظری	جبرانی		تعداد ساعت:	
	عملی				
	نظری	تخصصی			
	عملی				
	نظری	اختیاری			
	عملی				
آموزش تکمیلی: دارد ☐ ندارد ☒					
آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار ☐					

هدف: شناخت تفسیر ادبی و بلاغی قرآن کریم

سرفصل دروس

تفسیر سوره های: ضحی، انسان و حجرات (با رویکرد ادبی) از تفسیر کشاف و مجمع البیان (مباحث اعراب، لغت حجت)
تحقیق دانشجو: تفسیر یک سوره کوتاه از جزء ۳۰ با گرایش ادبی و مراجعه به تفاسیر ادبی قدیم و جدید

منابع پیشنهادی:

- ۱- تفسیر الکشاف زمخشری، دارالکتب العربی، ۱۴۰۷ ه. ق.
- ۲- المحرر الوجیز ابن عطیه، دارالکتب العلمیه (بیرت)، ۱۴۱۳ ه. ق.
- ۳- مجمع البیان طبرسی، المکتبه المرتضویه لاحیاء الآثار الجعفریه، ۱۳۸۹ ه. ش.
- ۴- تفسیر سلسبیل، علی دوست، دارالاسوه (قم)، ۱۴۲۰ ه. ق.
- ۵- انوار التنزیل بیضاوی، کعبه (تهران)، ۱۳۶۳ ه. ش.
- ۶- البحر المحیط ابوحنیان، مکتبه الرشد (ریاض)، ۱۴۲۰ ه. ق.
- ۷- تفسیر القرآن العظیم ابن کثیر، مرکز اطلاعات و مدارک اسلامی (حوزه علمیه قم)، ۱۳۸۷ ه. ش.

اعجاز بیانی

دروس پیشیناز: ندارد	نظری	مشترک	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: اعجاز بیانی عنوان درس به انگلیسی: Expressive Miracle
	عملی			۲	
	نظری	جبرانی		تعداد ساعت:	
	عملی				
	نظری	تخصصی			
	عملی				
	نظری	اختیاری			
	عملی				
آموزش تکمیلی: دارد ☐ ندارد ☒ آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار ☐					

هدف: آشنایی با مباحث اعجاز قرآن در حوزه ادبی همچون فصاحت، بلاغت و...

سرفصل دروس:

تعریف و تاریخچه اعجاز بیانی
 اعجاز در بلاغت، فصاحت و نظم قرآن
 تبیین و تحلیل اعجاز بیانی قرآن به صورت تطبیقی و کاربردی در محورهای:
 اعجاز در فصاحت کلمات قرآن
 اعجاز در نظم جمله ها و آیات و تقدیم و تأخیر و ذکر و حذف کلمات
 اعجاز در استخدام حروف و معانی آنها و عدم زایده بودن حروف
 اعجاز در تشبیهات و تمثیلات
 اعجاز در مجاز و استعارات و کنایات
 اعجاز در فواصل آیات قرآن
 اعجاز در ایجاز و جامعیت آیات قرآن
 تذکر: تحقیق دانشجو: انجام یک تحقیق در یکی از مباحث مربوط به اعجاز بیانی

منابع پیشنهادی:

اصلی:

التمهید فی علوم القرآن، ج ۱، محمدهادی معرفت، جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، مؤسسه انتشارات اسلامی، ۱۳۹۱ ه. ش. (ج ۵ و ۶)

فرعی:

۱. ثلاث رسائل في اعجاز القرآن جرجانی، دار المعارف بمصر (قاهره)، ۱۹۶۸ م.
۲. اعجاز القرآن باقلانی، دارالفکر، ۱۳۷۸ هـ ش.
۳. دلائل الاعجاز جرجانی، شاهنامه پژوهی (اصفهان)، ۱۳۸۳ هـ ش.
۴. الطراز از یحیی بن حمزه علوی، ذوی القربی ۱۳۹۰ هـ ش.
۵. المثل السائر از ابن اثیر، مکتبه العصریه مصر، بی تا.
۶. معترك الاقرآن سیوطی، دارالکتب العلمیه، ۱۳۷۷ هـ ش.
۷. البرهان فی علوم القرآن، بدر الدین زرکشی، دار المکتب العلمیه، ۱۳۸۶ هـ ش.
۸. الاتقان سیوطی ج ۴، خلاصه هشت بحث علوم قرآنی (مبحث اعجاز قرآن)، دارالفکر، ۱۳۷۸ هـ ش.
۹. البیان، ابوالقاسم خوبی، دارالثقلین، ۱۳۷۶ هـ ش.
۱۰. الاعجاز البیانی بنت الشاطی و ترجمه آن: اعجاز بیانی از حسین صابری، شرکت انتشارات علمی و فرهنگی (تهران)، ۱۳۷۶ هـ ش.
۱۱. اعجاز القرآن البیانی از حفنی محمد شرف، النهضه مصر، ۱۹۵۸ م.
۱۲. اعجاز القرآن البیانی و دلائل مصدره الربانی از صلاح عبد الفتاح الخادی، دارعمار (عمان)، ۱۳۸۴ هـ ش.
۱۳. حول الاعجاز البلاغی فی القرآن از حسن طیل. مکتبه جزیره الورد (قاهره)، ۱۹۹۴ م.

نقش علم معانی در تفسیر قرآن

دروس پیشنهادی: ندارد	نظری	مشترک	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: نقش علم معانی در تفسیر قرآن عنوان درس به انگلیسی: Role of Semantics in Interpretation of Quran
	عملی			۲	
	نظری	جبرانی		تعداد ساعت:	
	عملی				
	نظری	تخصصی		آموزش تکمیلی: ☒ دارد ☐ ندارد	
	عملی				
	نظری	اختیاری		آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار ☐	
	عملی				

هدف: آشنایی با علم معانی و نقش آن در تفسیر قرآن

سرفصل دروس:

توضیحی در باب نظم در قرآن (نظم کلمات و جمل)
 بررسی اغراض جمله خبری در قرآن کریم
 بررسی رابطه لفظ و معنا
 بررسی اسلوب التفات در قرآن کریم
 بررسی اسلوب عطف
 بررسی اسلوب تضمین
 بررسی اسلوب جمله معترضه
 بررسی اسلوب تقدیم و تأخیر
 بررسی اسلوب حذف فاعل فعل و مجهول یا مطاوعه آمدن فعل
 بررسی اسلوب زاید یا غیر زاید آمدن حروف
 تحقیق دانشجو؛ انجام یک تحقیق در یکی از مباحث مربوط به دانش معانی در قرآن

منابع پیشنهادی:

اصلی:

جزوه استاد

فرعی:

۱. دلائل الاعجاز جرجانی، شاهنامه پژوهی (اصفهان)، ۱۳۸۳ ه. ش.

۲. اسالیب المعانی سید جعفر حسینی، بوستان کتاب، ۱۳۸۸ هـ ش.
۳. تفسیر الکشاف زمخشری، دارالکتاب العربی، ۱۴۰۷ هـ ق.
۴. مجمع البیان طبرسی، المكتبه المرتضویه لاحیاء الآثار الجعفریه، ۱۳۸۹ هـ ش.
۵. تفسیر المیزان؛ علامه طباطبائی، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۷۲ هـ ش.
۶. تفسیر التحریر و التنویر؛ دانشگاه ام القرى (مکه)، ۱۴۲۶ هـ ق.
۷. الطراز از یحیی بن حمزه علوی، ذوی القربی ۱۳۹۰ هـ ش.
۸. المثل السائر از ابن اثیر، مكتبه العصریه مصر، بی تا.
۹. بلاغۃ القرآن بین الفن و التاريخ، فتحی احمد عامر؛ منشاه المعارف، ۱۹۸۳ هـ ق.
۱۰. المعانی فی ضوء اسالیب القرآن، عبد الفتاح شاهین؛ دارالفکر العربی، ۱۳۸۲ هـ ش.
۱۱. من بلاغۃ النظم القرآنی، بسیونی عبد الفتاح فود؛ قاهره: مطبعۃ الحسین الاسلامیه، ۱۳۷۱ هـ ش.
۱۲. البلاغۃ عند المفسرین، راجح دوب؛ دارالفجر للنشر والتوزیع (قاهره)، ۱۳۷۸ هـ ش.
۱۳. من اسالیب التعبير القرآنی، طالب محمد اسماعیل الزویعی، دارالنهضه العربیه، ۱۳۷۵ هـ ش.
۱۴. اسرار التقدیم و التأخیر فی لغۃ القرآن الکریم؛ محمود السید شیخون، مكتبه الکلیات الازهریه قاهره، ۱۴۰۳ هـ ق.
۱۵. بلاغۃ العطف فی القرآن الکریم، عفت الشرقاوی؛ بیروت، دار النهضه العربیه، ۱۴۲۰ هـ ق.
۱۶. زیاده الحروف بین التأيید و المنع و اسرارها البلاغیه فی القرآن الکریم، هیفاء عثمان عباس فدا؛ دارالقاهره، ۱۴۲۱ هـ ق.
۱۷. التقدیم و التأخیر فی القرآن الکریم، حمید احمد العامری؛ دارالشؤون الثقافیه العامه أفاق عربیه بغداد، ۱۹۹۶ م.
۱۸. اسلوب الالتفات فی البلاغۃ القرآنیه، حسن طبل؛ دارالفکر العربی قاهره، ۱۴۱۸ هـ ق.
۱۹. اعجاز بیانی بنت الشاطی، بحث راز حذف فاعل در قرآن؛ شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۷۶ هـ ش.
۲۰. ابحاث فی بلاغۃ القرآن الکریم، محمد کریم الکواز زدرباره نظم قرآن؛ موسسه الانتشار العربی بیروت، ۲۰۰۶ م.
۲۱. سبک شناسی اعجاز بلاغی قرآن، محمد کریم الکواز، ترجمه سید حسین سیدی، سخن، ۱۳۸۶ هـ ش.

نقش علم بیان در تفسیر قرآن

دروس پیشنهادی: ندارد	نظری	مشترک	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: نقش علم بیان در تفسیر قرآن عنوان درس به انگلیسی: Role of Eloquence in Interpretation of Quran	
	عملی			۲		
	نظری	جبرانی		تعداد ساعت:		
	عملی					۳۲
	نظری	تخصصی				آموزش تکمیلی: ☒ دارد ☐ ندارد
	عملی					
نظری	اختیاری	آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار ☐				
عملی						

هدف: آشنایی با مباحث علم بیان و نقش آن در فهم و تفسیر قرآن

سرفصل دروس

تعریف علم بیان و بیان مسائل آن
 تعریف مجاز و تقسیمات آن
 موافقان و مخالفان مجاز در قرآن و نقد و بررسی ادله مخالفان
 نقش مجاز در تفسیر صحیح قرآن
 آسیب شناسی مجاز در تفسیر قرآن
 استعاره و بیان تقسیمات آن
 نقش و جایگاه استعاره در تفسیر قرآن
 تحلیل هنری و تصویرپردازی استعارات قرآن
 تحلیل و تبیین تأثیر استعارات قرآن بر مخاطب
 تشبیه و نقش آن در تفسیر
 واقع نمایی در تشبیهات قرآن و نقد و بررسی وجود عنصر خیال در تشبیهات قرآن
 تعبیر کنایی و تحلیل و تبیین جایگاه هنری کنایات در قرآن
 تعریض و نقش آن در تفسیر قرآن
 تحقیق دانشجو: انجام یک تحقیق در یکی از مباحث دانش بیان در قرآن

منابع پیشنهادی:

اصلی:

- ۱- التمهید فی علوم القرآن، ج ۱، محمد هادی معرفت، جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، موسسه انتشارات اسلامی، ۱۳۹۱ ه.ش. (ج ۵)
- ۲- التصوير الفنی فی القرآن، سید قطب، دارالشرق، ۱۳۷۱ ه.ش.

فرعی:

۱. اسرار البلاغه جرجانی، دارالجلیل، ۱۳۷۰ هـ ش.
۲. تفسیر الکشاف زمخشری، دارالکتاب العربی، ۱۴۰۷ هـ ق.
۳. الطراز از یحیی بن حمزه علوی، ذوی القربی ۱۳۹۰ هـ ش.
۴. المثل السائر از ابن اثیر، مکتبه العصریه مصر، بی تا.
۵. اسالیب البیان سید جعفر حسینی، بوستان کتاب، ۱۳۸۷ هـ ش.
۶. تفسیر المیزان؛ تفسیر التحریر و التنویر؛ دانشگاه ام القری (مکه)، ۱۴۲۶ هـ ق.
۷. تفسیر المنار، محمد عبده، دارالفکر، ۱۴۲۴ هـ ق.
۸. البرهان فی علوم القرآن، بدر الدین زرکشی، دار المکتب العلمیه، ۱۳۸۶ هـ ش.
۹. الاتقان سیوطی، دارالفکر، ۱۳۷۸ هـ ش.
۱۰. دایرة المعارف قرآن کریم، جلد ۳، مقاله استعاره، و جلد ۷، مقاله تشبیه و مقاله تعریض، (بوستان کتاب، ۱۳۸۷ هـ ش).
۱۱. التعبير القرآنی و الدلالة النفسیه، از عبدالله محمد الجیوسی، دار الغوثانی للدراسات القرآنیه (دمشق)، ۱۳۸۶ هـ ش.
۱۲. الدراسة الادبیه النظریه و التطبيق نصوص قرآنیه، عبدالسلام احمد الراغب؛ دارالرفاعی، دارالقلم العربی، ۱۴۲۵ هـ ق.
۱۳. کارکرد تصویر هنری در قرآن کریم، عبدالسلام احمد الراغب، ترجمه سید حسین سیدی.
۱۴. در قلمرو بلاغت، محمد علی علوی مقدم؛ آستان قدس رضوی، ۱۳۷۲ هـ ش.
۱۵. الاسلوب الکنائی نشاته- تطوره- بلاغته، محمود السید شیخون؛ مکتبه الکلیات الازهریه قاهره، ۱۳۹۸ هـ ق.
۱۶. جلوه جمال، محمد علوی مقدم، بنیاد قرآن، ۱۳۶۴ هـ ش.
۱۷. مجمع البیان طبرسی، المکتبه المرتضویه لاحیاء الآثار الجعفریه، ۱۳۸۹ هـ ش.

نقش ادبیات در تفسیر قرآن

دروس پیشنهادی: ندارد	نظری	مشترک	نوع واحد	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: نقش ادبیات در تفسیر قرآن عنوان درس به انگلیسی: Role of Literature in Interpretation of Quran
	عملی				
	نظری	جبرانی		تعداد ساعت: ۳۲	
	عملی				
	نظری	تخصصی			
	عملی				
	نظری	اختیاری			
	عملی				
آموزش تکمیلی: دارد ☐ ندارد ☒ آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار ☐					

هدف: شناخت نقش ادبیات عرب در فهم و تفسیر آیات قرآن

سرفصل دروس

- الف: تعریف ادبیات عرب و جایگاه آن و اقسام آن و سیر تطور تاریخی آن‌ها
 ب: نقش صرف در فهم و تفسیر آیات قرآن
 ج: نقش نحو در فهم و تفسیر آیات قرآن
 تذکر: نقش سیاق در فهم و تفسیر آیات قرآن نیز بررسی شود.
 (اقسام سیاق، تعارض سیاق با روایات و ...)

منابع پیشنهادی:

اصلی:

- ۱- آداب و شروط مفسر، کامران ایزدی، امیرکبیر، ۱۳۷۶ ه. ش.
- ۲- منطق تفسیر ۱، محمدعلی رضایی اصفهانی انتشارات جامعه المصطفی (ص) العالمیه، ۱۳۸۷ ه. ش.
- ۳- مبانی تفسیر، سیدرضا مؤدب، دانشگاه قم، ۱۳۸۸ ه. ش.
- ۴- قواعد التفسیر لدى الشیعه و السنه، محمد فاکر میبدی، المجمع العالمی للتقريب بين المذاهب الاسلامیه، ۱۳۸۶ ه. ش.
- ۵- التمهید فی علوم القرآن، ج ۱، محمدهادی معرفت، جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، موسسه انتشارات اسلامی، ۱۳۹۱ ه. ش.

فرعی:

۱. تفسیر الکشاف زمخشری، دارالکتاب العربی، ۱۴۰۷ ه. ق.

۲. اسالیب البیان سید جعفر حسینی، بوستان کتاب، ۱۳۸۷ هـ ش.
۳. تفسیر المیزان؛ علامه طباطبائی، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۷۲ هـ ش.
۴. تفسیر التحریر و التنویر؛ دانشگاه ام القرى (مکه)، ۱۴۲۶ هـ ق.
۵. تفسیر المنار، محمد عبده، دارالفکر، ۱۴۲۴ هـ ق.
۶. الاتقان فی علوم القرآن، جلال الدین سیوطی، هستی نما، ۱۳۸۴ هـ ش.
۷. البرهان فی علوم القرآن، بدر الدین زرکشی، دار المکتب العلمیه، ۱۳۸۶ هـ ش.

ح: دروس اختیاری

گرایش ادبی

مفردات قرآن

دروس پیشنهادی: علوم قرآن	نظری	مشترک	نوع واحد	تعداد واحد:	عنوان درس به فارسی: مفردات قرآن			
	عملی			۲				
	نظری	جبرانی		تعداد ساعت:		عنوان درس به انگلیسی: Singular Words of Quran		
	عملی						۳۲	
	نظری	تخصصی					آموزش تکمیلی: ☐ دارد ☒ ندارد	
	عملی							
	نظری	اختیاری						آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار ☐
	عملی							

هدف: آشنایی با مباحث نظری معناشناسی کلمات قرآن به منظور کسب توان استنباط معنای کلمات قرآن به صورت اجتهادی

سرفصل دروس

کلیات و تعاریف

منابع معنی شناسی

اشتقاق

ترادف و نقش آن در تفسیر

اشتراک لفظی و نقش آن در تفسیر

اضداد و نقش آن در تفسیر

وجوه و نظائر و نقش آن در تفسیر

چند معنایی

گویش های عربی و زبان های غیر عربی

تحقیق دانشجو: انجام یک تحقیق در یکی از مباحث نظری یا یکی از واژه های قرآن مربوط به دانش

معناشناسی مفردات قرآن

منابع پیشنهادی:

- ۱- درآمدی بر دانش مفردات قرآن کریم، محمد طیب حسینی، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه مرکز مدیریت حوزه علمیه خاوران، ۱۳۹۰ ه. ش.

کتاب فقه اللغة و زبان شناسی از جمله:

- ۲- الصحابی فی فقه اللغة العربیه، ابی الحسین احمد بن فارس بن زکریا الرازی اللغوی، مکتبه المعارف، ۱۴۱۴ ه ق.
- ۳- الخصائص، ابی الفتح عثمان بن جنی، دارالکتب العربی، ۱۹۵۲ م.
- ۴- المزهرة فی علوم اللغة، جلال الدین سیوطی، دار الفکر، بی تا.
- ۵- دراسات فی فقه اللغة، صبحی صالح، نشر ادب حوزه، بی تا.
- ۶- علم الدلالة، علی عبدالواحد وافی، بی تا.
- ۷- مباحثی در فقه اللغة زبان شناسی عربی رمضان عبد التواب، آستان قدس رضوی، معاونت فرهنگی، ۱۳۶۷ ه ش.
- ۸- الترادف، التضاد و الاشتراک اللفظی، محمد نور الدین منجد.
- ۹- چند معنایی در قرآن کریم، محمود طیب حسینی، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۳۸۸ ه ش.
- ۱۰- در آمدی بر معنی شناسی، کورش صفوی، سوره مهر، ۱۳۹۰ ه ش.

قصه‌های قرآن و اهداف و جایگاه هنری آنها

دروس پیشنهادی: ندارد	نظری	مشترک	نوع واحد	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: قصه‌های قرآن و اهداف و جایگاه هنری آنها	
	عملی					
	نظری	جبرانی		تعداد ساعت: ۳۲		عنوان درس به انگلیسی: Stories of Quran and Its Artistic Status
	عملی					
	نظری	تخصصی				
	عملی					
	نظری	اختیاری				
	عملی					
آموزش تکمیلی: دارد ☐ ندارد ☒						
آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار ☐						

سرفصل دروس

تعریف قصه در لغت و قرآن
 مبانی هنری قصه های قرآن
 عناصر قصه (شخصیت، حادثه، زمان، مکان، گفت و گو)
 شیوه هنری داستان سرایی قرآن
 انواع قصه‌های قرآن
 ویژگی های قصه های قرآن (واقع گرایی، حقیقت گویی، حکمت آموزی، پرورش صفات والای انسانی)
 اهداف و اغراض قصه های قرآنی
 تثبیت و امید آفرینی در دل پیامبر و مؤمنان
 تهدید کافران
 همسانی سیره پیامبران و واکنش امت ها
 اثبات نبوت و ...
 بررسی شبهه وجود تناقض در قصه های قرآن و نقد آن
 بررسی شبهه ناسازگاری برخی قصه های قرآن با تاریخ
 شبهه وجود قصه اسطوره ای در قرآن و نقد آن
 بررسی حکمت تکرار در قصه های قرآن
 تحقیق دانشجو: یکی از قصه های پیامبران آمده در یکی از سوره های قرآن از زاویه ادبی - هنری تحلیل شود

منبع پیشنهادی :

اصلی:

- ۱- مبانی هنری قصه های قرآن ژرفا، نقد شبهات پیرامون قرآن کریم، محمد هادی معرفت؛ التمهید، ۱۳۸۵ ه ش.
- ۲- پژوهشی در جلوه های هنری داستان های قرآن، محمود بستانی، آستان قدس رضوی، ۱۳۷۱ ه ش.
- ۳- التصوير الفنی فی القرآن، سید قطب، دارالشرق، ۱۳۷۱ ه ش.

فرعی:

- ۱- الفن القصصی فی القرآن، محمد احمد خان الله، موسسه الانتشار العربی، ۱۹۹۹ م.
- ۲- بررسی هنری بهترین قصه قرآن، حسینعلی جعفری؛ سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، کارشناسی گروه قصه، ۱۳۷۶ ه ش.
- ۳- ریخت شناسی قصه های قرآن، محمد حسینی، ققنوس، ۱۳۸۲ ه ش.
- ۴- دراسات فنیه فی القرآن، محمود بستانی؛ بنیاد پژوهش های اسلامی، ۱۳۷۶ ه ش.
- ۵- تحلیلی نو از قصص قرآن، محمد تقی ملبوبی، امیر کبیر، ۱۱۷۶ ه ش.
- ۶- زیبایی شناسی هنری در داستان های قرآن، عزیزه فروردین؛ دفتر عقل، ۱۳۸۷ ه ش.
- ۷- کارکرد تصویر هنری در قرآن کریم، عبد السلام الراغب، ترجمه سید حسینی سیدی، نشر سخن، ۱۳۸۷ ه ش.
- ۸- تفسیر المیزان، علامه طباطبایی، ذیل بحث های موضوعی از قصه های انبیا؛
- ۹- قصص الانبیاء، راوندی؛ مجمع البحوث الاسلامیه، ۱۴۰۹ ه ق.
- ۱۰- قصص الانبیاء من القرآن و الاثر، ابن کثیر، دار الفکر، ۱۴۱۸ ه ق.
- ۱۱- قصص القرآن، نجار؛ بی تا.
- ۱۲- قصص القرآنی، محمد باقر حکیم؛ المركز العالمی للعلوم الاسلامیه، ۱۴۱۶ ه ق.
- ۱۳- داستان پیامبران، عمرو خالد، ترجمه: زاهد وبسی، نشر حافظ ابرو، ۱۳۸۷ ه ش.

روش‌شناسی ترجمه قرآن

دروس پیشنیاز: ندارد	نظری	مشترک	نوع واحد	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: روش‌شناسی ترجمه قرآن عنوان درس به انگلیسی: Methodology of Translation of Quran
	عملی				
	نظری	جبرانی		تعداد ساعت: ۳۲	
	عملی				
	نظری	تخصصی			
	عملی				
	نظری	اختیاری			
	عملی				
آموزش تکمیلی: دارد ☐ ندارد ☒ آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار ☐					

هدف: بررسی مبانی، روش‌ها و ضوابط ترجمه قرآن و آسیب‌شناسی ترجمه‌های موجود.

سرفصل دروس:

الف) کلیات:

اهمیت و جایگاه بحث، مفهوم‌شناسی ترجمه در لغت و اصطلاح و بررسی ارکان و عناصر آن

ب) تاریخچه

- پیشینه مبحث ترجمه و کتاب‌شناسی آن
- سیر تطور ترجمه قرآن به زبان فارسی و اشاره‌ای به زبان‌های زنده دنیا
- معرفی اهم ترجمه‌های قرآن به زبان فارسی

ج) مباحث نظری

- مبانی ترجمه قرآن (امکان ترجمه و جواز شرعی آن و ...)
- شرایط مترجم قرآن
- قواعد ترجمه قرآن
- روش‌های ترجمه قرآن (آزاد، جمله به جمله، تحت اللفظی و ...)

د) بخش عملی

- آسیب‌شناسی ترجمه‌های مشهور قرآن به زبان فارسی و بیان لغزش‌گاه‌های ترجمه
- نقد و بررسی حداقل یک ایه قرآن در هر جلسه درس از ترجمه‌های مشهور
- تحقیق و کنفرانس دانش‌پژوهان در مورد:
- گزارش مقالات نقد ترجمه‌های قرآن.
- گزارش تاریخچه ترجمه قرآن به زبان‌های مختلف

منابع پیشنهادی:

اصلی:

- ۱- منطق ترجمه قرآن (ویرایش دوم)، محمد علی رضایی اصفهانی، مرکز جهانی علوم اسلامی، ۱۳۸۶ ه. ش.
- ۲- سیمای مترجمان قرآن، محمد علی رضایی اصفهانی، انتشارات پژوهش‌های تفسیر و علوم قرآن، ۱۳۸۹ ه. ش.

فرعی:

- ۱- التفسیر والمفسرون، محمد هادی معرفت (مبحث ترجمه قرآن) التفسیر والمفسرون فی ثوبه القشيب؛ محمد هادی معرفت، دانشگاه علوم اسلامی رضوی، ۱۳۹۱ ه. ش.
- ۲- ترجمه آوایی، تفسیر پیوسته و تاویل قرآن به قرآن ناطقج ۱، عبدالکریم بی‌آزار شیرازی (مبحث ترجمه)، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۷ ه. ش.
- ۳- طبقات المفسرین، ج ۱ و ۵، دکتر عقیقی بخشایشی (مبحث ترجمه قرآن)، نشر نوید اسلام، ۱۳۸۳ ه. ش.
- ۴- تاریخ ترجمه از عربی به فارسی، آذرتاش آذرنوش، سروش، ۱۳۷۵ ه. ش.
- ۵- مقالات نقد ترجمه از مجلات: مثل ترجمان وحی، مترجمان، بیتات، پژوهش‌های قرآنی
- ۶- المنار، رشید رضا، (مبحث دلایل منع ترجمه قرآن)، دارالمعرفه، بی تا.

